

časopis  
SLOGA



**ČASOPIS SLOGA**

Letnik VII

Številka 1, december 2009

**IZDAJATELJ**

KUD Sloga, Črni Vrh 84, 5274 Črni Vrh,  
[www.kud-sloga.org](http://www.kud-sloga.org), [kud.sloga@gmail.com](mailto:kud.sloga@gmail.com)

Glavna urednica

Janja Habe

**UREDNIŠTVO**

Adrijana Tominec,  
Marjetka Rupnik, Alenka Lozar,  
Urška Čuk, Nataša Felc

**OBLIKOVANJE**

Domen Rupnik

**TISK**

Multiprojekt

**NAKLADA**

400 izvodov

## Beseda glavne urednice

Leto 2009 se hitro in vztrajno preveša v svoj konec. Ta decembrski čas ni zgolj krasna priložnost za praznovanje, ampak tudi opomnik, da bi bilo dobro opraviti inventuro na vseh področjih našega življenja, na osebni in družbeni ravni.

Morda še prav posebej letos, ko je recesija krepko zarezala svoje kremplje v eksistenco marsikaterega posameznika (pri tem so seveda izvzeti vsi tisti, ki jim gre trenutna ekonomska situacija dejansko na roke, ker jim je izgovor za »dovoljeno« izkoriščanje zaposlenih). Nekateri so to inventuro pri sebi opravili že pred meseci in ugotovili, da tako ne gre več, in se odločili, da svoje povedo s stavko. To je zgolj vrh ledene gore, je trenutna situacija, ki mora imeti nekje svoj začetek, vzrok. Nekateri ugotavljajo, da slednji leži v vsakem povprečnem človeku razvitega sveta, to je v vsakem potrošniku posebej. Če vas zanima eden od pogledov na to temo, si preberite besedilo Domna Rupnika z naslovom *Vse, kar smo potrebovali za življenje, smo si naredili sami*.

Časopis Sloga kot vedno postreže predvsem s prispevki s področja kulture in umetnosti, poleg tega pa prijazno odstopa svoj prostor tudi drugim. Tudi tokrat ni nič drugače. Naj vas v tej številki še posebej opozorim na članek o kulturni dediščini v povezavi s turizmom. Z drobcem svoje diplomske naloge nam je postregla Urška Bajec Rupnik, ki v besedilu *Namig za izlet – Matuckarjeva pot v Zadlogu* predstavlja nekatere razgledne točke, kulturne in naravne spomenike ali vrednote na naši planoti, mimo katerih morda hodimo vsak dan, a se jih niti ne zavedamo. Vabim vas torej k branju, nato pa na potep.

Najbolj zagreti časopisni bralci, pa boste verjetno z veseljem prebrali članek o Habetovih novicah in si jih kasneje tudi priskrbeli. Omenjene novice so letos praznovale drugo obletnico, na kar je njihov urednik Lovrenc Habe še posebej ponosen.

Kot vsako leto je iz člankov mogoče razbrati, da se na Črnovrški planoti veliko dogaja oziroma da je temu ustrezno število krajanov zelo dejavnih. Svet Krajevne skupnosti Črni Vrh na slavnostni seji že nekaj let podeljuje priznanja in pohvale svojim krajanom za njihovo dolgoletno požrtvovalno in uspešno delo na različnih področjih življenja. Med letošnjimi nagrajenci, katerim iskreno čestitam, so: Lidija in Ciril Habe, Smučarski klub Javornik in Pavel Čuk, ki je priznanje zavrnil.

Vsekakor pa ne smem pozabiti literarnih prispevkov, ki dajejo pečat tokratni številki Sloge. Svoja razmišljanja, misli, osebna doživetja in čutenja so tokrat v poeziji in prozi prispevale: Nataša Felc, Jelka Trček, Janja Kavčič, Lilijana Homovec, Sonja Habe in Andra Jereb. Tako kot prihaja njihova ustvarjalnost od srca, se jim tudi uredniški odbor od srca zahvaljuje, ker jo delijo z nami.

Janja Habe

## TVOJ POGLED

Zelen pogled  
zažge mi kri v žilah  
in iz nje nastane med.

Zelen pogled  
napne mi kožo v rožne popke  
in iz njih nastane cvet.

Zelen pogled  
mi vzame dih iz ust  
in v glavi se zvrtil mi svet.

Zelen pogled  
naježi prsi, da so sveže,  
kot bi imele dvajset let.

Zelen pogled  
so le skrivnostne misli,  
je le trenutek v srcu ujet.

## TI SI

Ti si toplo sonce v mrzlem dnevu,  
dež po sušni dobi,  
zvezda, ki v noči sveti,  
sopotnik si k Svetlobi.

Ti si pijača, ki odžeja,  
kruh, ki me nasiti,  
hrana si za mojo dušo,  
sopotnik k moji biti.

Ti si oaza v trenutkih puščave,  
trdna skala v negotovih dneh,  
kažipot v daljave prave,  
sopotnik na vseh poteh.

Ti si to, kar sem želela,  
to, kar dolgo sem čakala,  
odkar sem po tebi zahrepenela,  
je pot življenja lažja mi postala.

Ti bil si dan mi v življenje,  
si dar, ki si ga nisem zaslužila,  
si majhen čudež, podarjen si,  
te Božja roka mi je naklonila.

Ne vem, zakaj sem te spoznala,  
čemu se zate mi srce močneje vnema,  
kako naj ti ljubezen skažem,  
da čista bo, preprosta in iskrena.

## ČIPKASTE SANJE

Je čipko v roke vzela  
in obsedela.  
Kako le čas beži,  
čipka orumenela  
spomin na sanje oživi.  
Sanjala o večni je pomladi,  
a nitke bele  
skozi čas  
življenje njeno so pisale,  
jo spremljale, bodrile, se veselile,  
ko izdelek so postale.  
Delala je ris, kitice, zavoje, cvet,  
tekla so leta, vrtel se je svet.  
Bile so sanje,  
sanje mladega dekleta,  
ki v belo čipko jih vpletala je vanje,  
Čakala na princa svojih sanj,  
čakala, da srce njeno zagori,  
in kljekljala, kljekljala vse dni.  
Le nitka bela ve,  
kaj sanjala kot mlado je dekle.

## ŽIVLJENJE BREZ A

Življenje je kot pesem, ki izpoje se v krik,  
gleda skozi prste in izgine v dotik.  
Brez besed ostaneš, ker drži se te kot smola,  
upaš in verjameš, da rešila te bo mora.  
A filmi se vrtijo – brez pravega sporeda,  
čas te prehiti, ko slepi te lastna beda.  
Življenje išče knjige, iz katerih se uči,  
noče z glavo skozi zid, čeprav gredo vsi.  
Brez skakanja v besedo ti pove, kar še ne veš,  
in če si ne priznaš, padeš s konja in moraš peš.  
A napake si sledijo kot sekunde v minuto,  
ko gledaš skozi okno, je v hipu vse sesuto.  
Življenje drama je usod, ki družijo jih vzdihljaj,  
mislim, torej sem – a vprašal se zakaj.  
Brez obračanja besed spomni tvojih te dejanj,  
z glavo v oblakih ne uresničiš svojih sanj.  
A neuspeh te gleda in čaka na svoj čas,  
ko kot glavni bo igralec porazil tvoj obraz.  
Življenje bere misli in jih riše, ko ga piči,  
vsak nekoč poje svoj kruh, ko zarečeno se uresniči.  
Brez besed udari tja, kjer najbolj zaboli,  
če beseda je resnica, ki skrivaš jo v laži.  
A jame se množijo kot z zamerami tvoj srd,  
ostane le še pika, ko padeš v jamo, v smrt.

# Habetove novice, list zadloškega resnicoljuba



FOTO LOVRENC HABE

HABETOVE NOVICE, Novembrska številka

Habetove novice (HN) so prvič izšle septembra 2007. V njih sem pisal o Habetovih, oratoriju in Slovencih, ki živijo izven Slovenije. Nekaj je bilo tudi šal in napoved vremena za nazaj.

Vsi izvodi HN do 9. številke so bili napisani ročno. V 10. številki je bil objavljen prvi članek, katerega avtor nisem bil jaz, ampak ga je napisala Ema Habe. Prav tako sem pri 10. številki dobil prvega naročnika izven družine Habe. Časopis berejo predvsem ljudje na Črnovrški planoti, nekaj izvodov gre tudi v Idrijo, Cerkljo, Ljubljano, Domžale, Koper in Trst, v bližnji prihodnosti pa bodo zakorakale tudi na Nizozemsko.

Petnajsta številka je bila ponovno ročno napisana; izdelan je bil Kalendar za šolsko leto 2008/09. Naslednja številka je prinašala novo rubriko Ugani, kje je!, ki je več kot popularna še danes. V tej se bralci sprašujejo, v katerem zaselku na Črnovrški planoti je določena fotografija nastala. V Habetovih novicah smo lahko brali rubrike, kot so Utrinki iz Južne Amerike, (S)kuhajmo npr. podganje krepeljce, Pospravljajmo, Vegetarijanstvo da ali ne ... Ob pomoči gospoda Ivana Pivka iz Zadolga smo 14. decembra 2008 dobili prve barvne HN. 21. marca 2009 so izšle novice, v katerih so bili objavljeni izključno članki bralcev. 13. septembra 2009 pa smo že dočakali drugi rojstni dan in zato se je takrat v glavnem pisalo o HN.

Novice so najprej izhajale enkrat mesečno, od maja 2008 pa dvakrat mesečno po 14 strani. Tako je bilo do letošnjega oktobra, ko so novice spet

postale mesečnik. Takrat je novinarka radia Odmev Metka Rupnik z mano in s takrat dvema novinarkama Habetovih novic Marto in Bernardo Habe naredila intervju. Da naše novice obstajajo, ste lahko prebrali tudi v torkovi prilogi dnevnika Delo, 23. decembra 2008, pa tudi v Idrijskih novicah.

Da gredo Habetove novice v pravo smer, sem izvedel tudi od velike večine bralcev, izpostavil bi pismi lektorice Pavle Srabotič iz Kopra in šolske svetovalne delavke v OŠ Črni Vrh Irene Kenk ter tudi priznanje za medijsko ustvarjalnost Zveze prijateljev mladine Idrija.

Če bi novice radi prebirali tudi vi, mi sporočite na telefonsko številko 030 394 894 ali [habetove.novice@gmail.com](mailto:habetove.novice@gmail.com), kamor lahko zapišete tudi vaš članek ali pošljete fotografijo s pripisom, ki jo bomo z veseljem objavili.

ADRIJANA TOMINEC

## Sprejel nas je Trst

Dramska skupina župnije Črni Vrh bi za preteklo leto lahko rekla, da je bilo naporno, a uspešno. Po nastopih z igrico, ki smo jo pripravili za Miklavžovo obdarovanje, smo se naučili božični prizorček in z njim na božični dan popestrili dogajanje oskrbovancem v črnovrškem domu za starejše občane. Starejši svojega veselja nad nadobudno mladežjo niso mogli prikriti. Prav zaradi tega je bil božič tudi za nas posebno doživetje. Začutili smo tisti pravi mir in veselje ob darovanju svojega časa in talenta za druge. Potem smo se zavzeto pripravljali na prireditev ob materinskem dnevu, ki pa na žalost ni bila obiskana v tako velikem številu.



DRAMSKA SKUPINA, Tako (se) pa mi igramo

FOTO ADRIJANA TOMINEC

V maju smo pošteno zavihali rokave in se lotili dolgega besedila oratorijske igre o Frančišku Asiškem. O njegovem življenju smo na oratoriju seznanili vse prisotne in od njih slišali same pohvale. Ker dober glas seže v deveto vas, so nas z oratorijsko igro povabili v Trst. Šolske sestre so nas prijazno sprejele in si res vzele čas za nas. Da bi bilo še bolj zabavno, smo s seboj vzeli nekaj mamic, bratcev, sestric in prijateljev ter se v zamej-

sko mesto odpeljali kar z avtobusom. Sestre so nas peljale na grad, kjer smo si lahko ogledali bogato zbirko in prisluhnili zanimivim legendam. Pokukali smo tudi v cerkev, kjer se je odvijala tri ure trajajoča poroka prestižnih meščanov. Sprehodili smo se po ozkih uličicah starega dela mesta in se na trgu sončili v prijetnih žarkih oktobrskega sonca. Če smo že bili pri morju, je bil obisk pomola obvezen. Pri tem so nekateri preizkušali mokrost morja in skoraj neslavno pristali v rahlih valovih. Po obilnem kosilu, ki ga ni hotelo biti konec, smo v kapelici odigrali Frančiškovo življenje. Sestre so med ploskanjem potočile tudi kakšno solzico sreče. Zapeli smo oratorijsko himno, pojedli še nekaj peciva in se polni dobre volje, veselja, lepih doživetij in zagona za naprej odpravili proti domu.

Sedaj pa že kujemo nove načrte in pripravljamo nove podvige. Nikoli se ne ve, mogoče nas tudi tokrat potkam daleč popelje.

MOJCA IN BOŠTJAN ZAJEC

## Ma, neč jast na wim, ka sm s hribaw dama!

Večer z Iztokom Mlakarjem je potekal v prijetnem vzdušju gostišča Metka, kjer se nas je zbralo ravno pravšnje število poslušalcev. To ni bil navaden koncert, ampak druženje z Iztokom Mlakarjem in njegovim razmišljanjem o ljubezni, hrani, prijateljstvu, razvadah in navadah ter vinu. Soba se je napolnila s plemenitimi besedami, srca je ogrela pesem in smeh je postajal vedno bolj iskren.

Tako smo lahko uživali ob *Moji Štefani* in se nasmejali ob izvirnosti slovenskih ljudskih pesmi, kot je *Tam dol na ravnem polju*. Ker gre ljubezen skozi želodec, je beseda tekla tudi o dietah, sprejetju svojega telesa in kako je bilo to včasih s *Francom Frančiškinom* in šoferjem iz *Avtoprometa Gorica*.

Misli so kar plavale v preteklost, kar je bilo s kozarcem odličnega vina v roki še lažje. Vino je imelo v celem večeru zelo pomembno vlogo. Avtorjeva strast do steklenice, polne opojnosti, njegova pesem o vinu je tako močna, da se redko katera ljubezen moškega do ženske lahko primerja z njo.

Svet je krut; iztirjenost človeka, socialni problemi, neuslišane ljubezni, krivica, zablode. A skozi njegov pogled je svet kljub temu čudovit. Skozi njegove

pesmi in razlage je vse tako preprosto in logično. Krivica, storjena malemu človeku, zapeta in zaigrana v pesmi ne boli tako zelo, nasmehnem se, življenje je vseeno lepo. Grenko resnico, povedati z besedami, ki ne bolijo, a jo je vseeno razumeti, pa kaže na izjemen talent igralca in poeta.

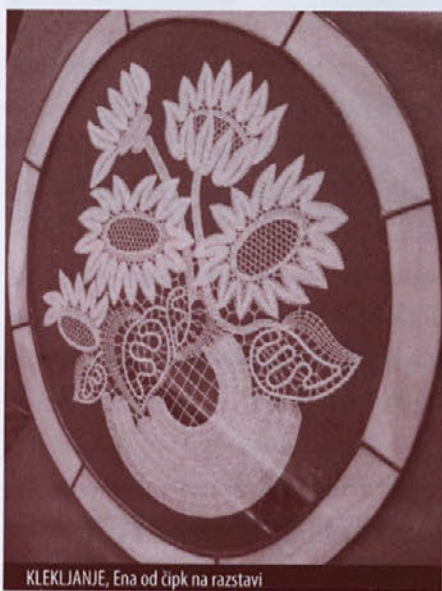
Ob dobri jedači so postale tudi naša »čriva kontent« in ob kozarcu vina se nam je svet »lih mal zadondolal« in vsak se je lahko spomnil »Ma, neč jast na wim, ka sm s hribaw dama!«

SONJA HABE

## Čipka s karizmo

To je kič, mi je pred leti govorila znanka ob gledanju čipk. Morda ob svetlikajočih nitkah deluje rahlo kičasto, vendar delo pridnih rok, ki ure in ure presedijo poleg blazine, ne more biti kič.

Bela čipka s pridihom romantike je nekaj skrivnostnega, nekaj kar te zasoji. Ob premetavanju klekljev smo gluhi za svet, čipka pozna naše misli, naše težave, veselje. Poveže te z osebo, ki ji je čipka namenjena, je naš zdravnik, naša sprostitev.



KLEKLJANJE, Ena od čipk na razstavi

Sama sem se srečala z njo pred mnogimi leti. Bila sem prva generacija čipkarske šole, ko me je v svet sukanja niti popeljala učiteljica Milena. Danes klekljam pod budnim očesom mentorice Anke. Na naših druženjih nastajajo čudovita dela, ki jih s ponosom razstavljamo. Čeprav vem, da ne bom nikoli v celoti usvojila klekljanja, me le-to nezadržno vleče k buli. Čipka ima namreč karizmo. Čutimo jo v medsebojnem druženju, ko toliko parov rok neumorno suka. Smo bogati v srcu in bogati v znanju. Že pogled na mojo sosedo, ki na jesen svojega življenja s ponosom osvaja ta čudoviti svet in žari, pove dovolj, pa naj še kdo reče, da je klekljanje kič.

## Zvok klekljev

Zvok klekljev in lepota čipke sta me že od malih nog navdala z željo, da bi se tudi sama vsaj malo naučila klekljati.

Marjeta Adam mi je povedala o društvu in tečaju klekljanja v Črnem Vrhu nad Idrijo. Kljub moji tremi pred izkušenimi klekljaricami sva se odločili, da se skupaj pridruživa. Ker se dobre stvari hitro izvejo, se nas sedaj že pet Logatčank vozi ob torkih na klekljanje v Črni Vrh.

Vodi nas gospa Anka Jamšek. Že na začetku je povedala, da je stroga ter da bo treba tudi podirati, če bo narobe narejeno (kar je seveda prav, če se hočeš nekaj pravilno naučiti). Zelo natančno nam razloži tehnike klekljanja. Občudujemo jo, kako spremlja naše delo, nas opozarja na napake, pohvali, nam potrpežljivo pomaga in nas poleg vsega še nasmeje. Letošnja tema je široki ris: rogljički, različni vogali, srčevke, rožice iz kitic in ribice.

V skupini nas je približno 30. Pridružijo se nam tudi otroci, ki znajo delati že čudovite in zapletene vzorce. V skupini se zelo dobro počutimo. Med delom malo poklepeta in se spoznavamo. Skupina je med seboj zelo dobro povezana. Kadar tiste, ki znajo, vidijo, da nam kaj ne gre, nam nesebično pomagajo. Zelo smo jim hvaležne, da so nas tako toplo sprejele. Težko bi si želele še boljši način učenja klekljanja in komaj že čakamo, da bo spet torek.

### URŠKA BAJEC RUPNIK

## Namig za izlet – Matuckarjeva pot v Zadlogu



Želite spoznati drobce dediščine domačega okolja in se ob tem še prijetno razmigati? Odpravite se po Matuckarjevi poti v Zadlogu. Pot je primerna za izlet s kolesom, možno pa jo je prehoditi tudi peš. Zasnovana je lažja in težja varianta poti. Lažja je dolga 11 km in poteka po celotni zadloški ravnini, težja pot pa se povzpne v višjo ležečo Malo goro in je dolga 20 km. Lažji del poti je označen



z usmerjevalnimi tablami z motivom kolesarja, nekatere zanimivosti pa so opisane na pojasnjevalnih tablah.

Prva točka Matuckarjeve poti je sušilnica za lan oziroma **lanena jama**, ki priča o nekoč razširjeni pridelavi in predelavi lanu na območju Zadloga. Na pojasnjevalnem panoju je predstavljen celoten sklop opravil od lanu do platna, saj je lanena jama le en člen v opravilih, ki so bila povezana z lanom.

Pot se nadaljuje mimo **Ivajnskove lipe**. Po meritvah iz leta 1998 znaša obseg debla lipe 5 metrov in 15 centimetrov, v višino pa meri okrog 30 metrov. Ocenjena starost lipe je med 500 in 600 leti. S svojimi dimenzijami je ena najdebelejših lip v zahodni Sloveniji in je določena za naravno vrednoto državnega pomena.

Naslednja točka na Matuckarjevi poti je **Ivajnskova lokev**, ki je zaščiten kot naravna vrednota lokalnega pomena. Lokev je tipična mlaka, ki jo je v preteklosti na kraških tleh naredil človek. Poleg napajanja živine je voda iz lokev v preteklosti služila še za namakanje njiv, gašenje požarov, ob suši je predstavljala vir pitne vode tudi za ljudi, v njih so ženske prale perilo, v posebno veselje so bile lokve otrokom, ki so v njih plavali, pozimi pa drsali po zamrznjeni površini.

**Kotenski rob** je razgledna točka Matuckarjeve poti, s katere se odpirajo lepi razgledi v dolino Idrijce, v Belo ter višje ležeče kraje, kot sta Vojsko in Čekovnik.

**Tomincova domačija** je lep primer zadloške domačije, ki je še ohranila značilno podobo in dobro ohranjeno notranjščino. Razglašena je za kulturni spomenik. Gručasta domačija obsega stanovanjsko hišo, hlev, lopo, vodnjak oziroma štirno, lokev, delno pa je ohranjena tudi kovačija. Zelo zanimiv je vodnjak oziroma »štirna« v zaprti niši, ki ima obliko majhne hišice. »Štirne« takih oblik so bile v Zadlogu pogoste, imenovali so jih »štirne na kalaunk«.





KULTURNA DEDIŠČINA, Kalarjev ledenik

»Kalaunk« je bil vrč iz nagnojevega lesa, ki je bil na eni strani obtežen, da so z njim lahko zajeli vodo.

Pot se nato nadaljuje mimo **spomenika dr. Frančišku Lampetu**, ki ga je ob stoti obletnici Lampetove smrti izdelal akademski kipar Zlato Rudolf. Spomenik je v celoti izdelan iz kamnov porušene hiše, zasnovan pa je kot vogal hiše z oknom, ki so ga našli zazidanega, ko so hišo podirali. Na notranji strani je »bohkov kot« in kamnita miza v sredini. Na zunanji strani je spominska plošča dr. Frančišku Lampetu, ki je bila prej locirana na stanovanjski hiši.

Zadlog je kraško polje brez stalno tekoče vode, pa je kljub temu vode včasih preveč. Polje je posejano z mnogimi vrtačami, v katerih voda izginja v podzemlje. Najobsežnejše in hidrološko najpomembnejše so **Štefkove rupe**, ki so zaščitene kot naravna vrednota. Slepa dolina je polna požiralnikov, ki ne zmorejo požirati večjih količin vode, zato se ob močnejšem deževju in spomladi, ko kopni sneg, vode prelivajo v bolj oddaljene rupe in požiralnike. Ob izredno hudih nalivih je polje okrog požiralnikov poplavljen in voda se na široko razlije po celem polju. Najobsežnejše poplave v zadnjih sto letih so bile leta 1895, ob božiču 1909, 1923, 1934, 1936, 1959, 1968, 1984. V župnijski kroniki za leto 1923 beremo: »Prve dni decembra so nalivi in hudourniki z gora zalili zadloško ravnino in jo spremenili v jezero. Nekaterim kmetom se je nalila voda v hleve, da so morali odgnati živino iz njih, ljudje pa se prevažajo po splavih med hišami« (Kronika župnije Črni Vrh).

Tisti, ki se boste odločili za težjo varianto poti, vas bo le-ta vodila mimo **bunkerja iz druge svetovne vojne, Košparjeve kapelice** do vhoda v ledenico, ki ji domačini pravijo **Kalarjev ledenik**. Če želite, se lahko povzpnete tudi na **Špičasti vrh**, s katerega se ob lepem vremenu ponujajo lepi razgledi proti morju, Alпам in Ljubljanski kotlini.

Toliko na kratko o Matuckarjevi poti v Zadlogu. Bolj podrobno je pot opisana v Idrijskih razgledih št. 2/2007.

JOŽE KENK

## O biku na zvoniku

S fanfarami in črnovrško koračnico, ki je neuradna črnovrška himna, se je pričela predstavitev knjige Sanjalčkove domače živali in slikanice O biku na zvoniku avtorja Ivana Bizjaka in ilustratorja Igorja Ribiča. Predstavitve, ki je bila v nedeljo, 15. novembra, v šolski avli, sta se udeležila tako avtor kakor tudi ilustrator, predstavitev je vodil Jože Kenk, z glasbenimi točkami pa so jo popestrili člani Kenkove družine.

Knjiga Sanjalčkove domače živali, ki je luč sveta zagledala v tednu pred predstavitvijo, je že enaindvajseto literarno delo Ivana Bizjaka, črnovrškega rojaka, istočasno pa tudi enajsti skupni projekt avtorja in akademskega slikarja Igorja Ribiča. Bizjak, ki je literarno polno zaživel šele v svojih upokojenskih letih, je v navedeni knjigi uporabil izkušnje iz otroških



LITERARNI VEČER, I. Ribič, J. Kenk in I. Bizjak

let, ko je služil kot pastir na Strmcu in v Mrzlem Logu. Osrednji lik v knjigi predstavlja maček Sanjalček, ki opravlja intervjuje z domačimi živalmi. Maček je sicer eden izmed dveh priljubljenih likov v Bizjakovih literarnih delih, drugi priljubljeni lik pa je bik. Temu pa se ni čuditi, saj Bizjak izhaja iz Črnega Vrha, Črnovrščici pa smo znani kot b'kažafjarji. V slikanici O biku na zvoniku ima osrednjo vlogo bik, včasih črn, bel, rdeč pa rjav. V tej knjigi, zapisani v verzih, je Bizjak predstavil zgodovino Črnega Vrha, obdobje od njegovega otroštva do današnjih dni.

Bizjak je pred štiridesetimi leti osnoval Veselo šolo, ki so jo letos zaradi recesije ukinili. Da ne bi ostali Črnovrščici brez Vesele šole, so se na predstavitvi prvič pomerili v B'kažafjarski veseli šoli. Bizjakova želja je, da bi se ta šola nadaljevala tudi v naslednjih letih. Pa se bo? Čeprav bi morali biti vsi krajani ponosni na literarno delo, ki opisuje naš rodni kraj, pa smo tisti, ki smo se udeležili predstavitve, komaj na-

polnili šolsko avlo. Vendarle pa nihče od prisotnih ni odšel ravnodušen s predstavitve, še posebno otroci, saj so vsi dobili ilustracije Igorja Ribiča. Ilustrator, ki je sebe predstavil kot nekoliko starejšega otroka, je vsakemu z veseljem narisal zeleni živalski lik, odrekel pa ni ilustracije niti odraslim obiskovalcem. Brez ilustracije tako ni ostala niti osnovna šola in tudi župnik je dobil svojega bika na zvoniku.

MARIJA KOFOL KAVČIČ

## Neizčrpna energija zborovodje in zavzeto sodelovanje pevcev

Naš zbor je leto pričel s skupnim pevskim nastopom z Mešanim pevskim zborom Brnistrice iz sv. Antona pri Kopru. 10. januarja smo namreč v naši župnijski cerkvi izvedli zanimiv koncert znanih božičnih pesmi slovenskih in tujih skladateljev.

Naslednji nastop smo imeli 1. februarja v osnovni šoli v Idriji, kjer smo nastopili na reviji pevskih zborov Idrijske in Cerkljanske. Strokovni ocenjevalec Ambrož Čopi je bil z našim nastopom zadovoljen, še posebej z izborom skladb.

Drugi vikend v marcu je bil še posebej pevsko obarvan, ko smo se najprej predstavili občinstvu iz zamejstva na pevski reviji Primorska poje v Dolini pri Trstu, že čez dva dni pa smo se udeležili revije cerkvenih pevskih zborov naše dekanije, ki je organizirana vsako drugo leto.

Tudi v letošnjem letu je bilo v naši župniji lepo število porok. Med tistimi, ki so se odločili za skupno življenje v dvoje, sta bili tudi članici našega zbora, Jožica Rupnik, ki je tudi zborovodkinja najmlajšega otroškega župnijskega zbora, in Veronika Rupnik, dolgoletna organistka na koru. Pevci smo seveda z veseljem polepšali njun pomemben življenjski dogodek s sodelovanjem pri maši.

Sredi septembra smo začeli z rednimi pevskimi vajami, saj je pred nami delovno pevsko leto. Trenutno je v zboru 56 pevcev in pevk. V novi postavi smo v novembru nastopili na domači pevski reviji Naj pesmi srca naj vedre.

Pred iztekom leta pa nas čakajo še



ŽEPZ, Nastop na koncertu

FOTO: ARHIV ŽEPZ

priprave na božič, saj bo naš zbor izvajal božičnico pred polnočnico. Poleg tega bomo sodelovali z mešanim zborom Mavrica z Vrhnike, ki nas je povabil, da skupaj z njim in simfoničnim orkestrom z Vrhnike zapojemo na novoletnem koncertu na Vrhniki in v Ljubljani v mesecu januarju.

Ob neizčrpni energiji naše zborovodkinje Katje Bajec Felc pa tudi ob pomoči korepetitorke Lee Kavčič in zavzetem sodelovanju vseh pevcev sem prepričana, da bo zbor uspel izvesti program, ki je pred nami v naslednjem letu.

IVAN RUDOLF

## Letošnji restavratorski projekt že skoraj končan

Drugo leto po odprtju muzejske zbirke 1. sv. vojne je mimo in zadovoljno ugotavljam, da je zanimanje za našo zgodovino kar dobro. Še posebno sem vesel, saj vidim, da zanimanje za našo zgodovino ne bo zamrlo. Ustavlja se tudi turisti, ko se sprehajajo mimo in jih zanima, kaj varuje železni vojak pred vhodom. Na ta način muzej popestri turistično ponudbo našega kraja. Tako sem gostil tudi več popotnikov iz Češke in Rusije, ki z idejo k nam. Čehu, ki je napisal knjigo o čeških vojaki v prvi svetovni, sem pomagal s podatki. To zanimivo in obširno knjigo mi je nato podaril v spomin.

Muzejska zbirka se tudi lepo veča in kar kliče po novih prostorih. Kako ne, ko pa ves prosti čas porabim za renoviranje raznih vojaških predmetov in največji letošnji projekt gre proti koncu. To je top italijanske izdelave, ki ga je IX. korpus zaplenil Nemcem. Nazadnje so streljali z njim nad Čepovanom in ko se jim je pokvaril, so ga zakopali. Predlansko leto je spet zagledal luč sveta, ko smo tam iskali ostaline 1. sv. vojne. Izkopali smo cev in en lafet, ostalo sem vse sam naredil. Kolesa pa sem dobil v Cerknem, kjer sta bili montirani na žičnico in so se na tak način ohranila. Top je odlično uspel; je lep in bo popestril zbirko v vojnem muzeju v Idriji, kjer je že razstavljeno dosti predmetov iz



MUZEJ, Restavriran top

tega obdobja in s tega teritorija. Tudi ta muzej toplo priporočam vsem, ki jih ta tematika zanima. Morda ravno prav za popestritev kakšnega zimskega popoldneva.

Kot sem že lani omenil, sem pričel zbirati podatke za zbornik, ki bi ga radi izdali do leta 2014, ko bo 100-letnica te velike vojne. Zbral sem ekipo, v kateri zagnano delamo, kljub temu pa vabim vse k sodelovanju, predvsem tiste z znanjem računalništva in nemškega jezika. Moja tel. št. je še zmeraj 041 739 544, na katero je želeo predhodno poklicati za obisk.

MATEJ RUPNIK

## Gostovanje Pobov v Angliji

Člani Moškega pevskega zbora Pobje smo se letos odpravili na gostovanje v Anglijo, kamor nas je pred letom povabil naš prijatelj David Burbidge, ki je bil tudi naš gostitelj, turistični vodnik, učitelj, šofer, kuhar in še mnogo več.

Svoj prvi dan v Angliji smo začeli v majhni vasici Hardraw v pokrajini Yorkshire, kjer smo se že kmalu po tipičnem angleškem zajtrku (jajca, fižol, slanina in popečen kruh s pravim čajem) odpeljali v mestece Kendall, kjer nas je že čakal prvi nastop. Nastopili smo kar na prostem v središču mesta, kar pa ljudi ni oviralo, saj so se začeli zbirati in po zadovoljnih obrazih in aplavzih sodeč smo jih navdušili. Po nastopu smo se odpeljali nazaj proti Hardrawu, kjer smo si med potjo ogledali še umetniški center in muzej.

Drugi dan smo imeli prve vaje z ženskim pevskim zborom, s katerim smo si delili streho. Naučili smo se nekaj angleških pesmi, od katerih nas je najbolj navdušila Wild Rover. Tudi mi smo jih naučili nekaj slovenskih pesmi in bil je lep občutek slišati slovensko pesem tudi drugje in z malce drugačnim naglasom. Že ob dveh popoldne smo se predstavili poslušalcem, ki so sredi vasice kampirali v šotorih, saj so se udeležili koncertov

na prostem, ki so potekali med festivalom. Kot vsak večer v Hardrawu smo odšli v lokalni pub, kjer smo preizkusili angleško pivo in poslušali lokalne glasbenike.

Naslednji dan smo se po nekaj urah zibanja, tresenja, prepevanja in spanja prizibali v Rothbury, mestece poleg Newcastlea. Tu so nas pričakali naši gostitelji, moški zbor Voicemale. Pripravili smo dve skupni pesmi in z združenimi močmi izpeljali koncert, ki je navdušil vso publiko. Po koncertu so nas člani zbora in njihove žene pogostili, nato pa po skupinah odpeljali k sebi domov, kjer smo prespali.

Naši gostitelji so nas dopoldne odpeljali preko podeželja, ki leži tik ob škotski meji, proti obali. Takoj ko smo zagledali zlata žitna polja, zelene klike z ruševinami in sivomodro morje, smo se vsi strinjali, da je prav ta del Anglije eden izmed najlepših delov našega potovanja. Ogledali smo si nekdanj mogočen grad in se poslovili od članov zbora Voicemail in se podali proti Liverpoolu.

Zbudili smo se zgodaj, kajti vedeli smo, da moramo dan začeti hitro, če hočemo videti vsaj delček Liverpoola. Po nekaj uricah potepanja po res velikem mestu smo se že morali odpraviti domov. Ostajajo nam spomini na nepozabno potovanje po Angliji. Ogromno smo doživeli, se nasmejali do solz, prevozili veliko kilometrov, okusili nove vonje in okuse, predvsem pa ponesli slovensko pesem in besedo v svet, kjer sta bili lepo sprejeti.

NATAŠA FELC

## Naj pesmi srca nam vedré

Na odru dvorane KUD Sloga se je 21. novembra zvrstilo kar devet različnih zborovskih zasedb. Najprej so nastopili vsi trije šolski zbori pod vodstvom zborovodkinje Damjane Vončina. Najprej so zapeli najmlajši pevci otroškega pevskega zbora Cekinčki, pri tretji pesmi se jim je pridružil otroški pevski zbor Cekin, ki je nato nadaljeval še z dvema pesmima. Tudi ta zbor je zadnjo pesem zapel skupaj z mladinskim pevskim zborom OŠ Črni Vrh, ki je nato še z dvema pesmima zaključil predstavitev ubranega petja, na katerega so se pripravljali v šoli.

Kot četrti zbor se je predstavil MoPZ Pobje, ki je postregel z rokarsko



REVIJA, Vsi zbori so navdušili

obarvanimi pesmimi ter seveda tudi s temu primerno instrumentalno spremljavo (bas in električna kitara, sintetizator ter bobni). Pri drugi pesmi je solo zapel Darko Likar. Pobje so zapeli pod vodstvom Veronike Škedelj, ki je pri zadnji pesmi poleg nekaterih fantov (Gašper Rupnik, Urban Rupnik ter Blaž Žgavec) zbor spremljala izza instrumenta.

Nato so se zvrstili še trije župnijski pevski zbori. Najprej je zapel Starejši otroški pevski zbor župnije Črni Vrh pod vodstvom Marte Habe in ob spremljavi Karle Kosmač. Za njimi so nastopili pevci mlajšega otroškega pevskega zbora župnije Črni Vrh pod vodstvom Polone Rudolf, ki je vodstvo tega zbora prevzela v letošnjem letu in je bil to zanjo krstni nastop, ter ob spremljavi Jane Batič. Kot zadnji je zapel Mladinski pevski zbor župnije Črni Vrh, ki ga vodi Lea Kavčič. Na sintetizator jih je spremljala Andreja Kavčič, na violino pa Ana Kavčič. Pod vodstvom Katje Bajec Felc so zapele 'zlate' (zaradi zlatih uniform) članice ženskega pevskega zbora Ivan Rijavec. Pod vodstvom iste zborovodkinje je kot zadnji nastopil Mešani pevski zbor dr. Frančišek Lampe.

Ob tej priložnosti so obeležili tudi Bernardov večer v spomin na dolgoletnega kulturnika Bernarda Čuka, sicer ne pevca, a velikega ljubitelja petja. V njegov spomin in kot ponosni Črnovršci so bili prav vsi v dvorani povabljeni, da zapojejo Prav lepa je črnovrška fara. Glede na glasnost petja so se odzvali skoraj vsi.

FLORJAN LAMPE IN URBAN RUPNIK

## Prvo srečanje pevskih sestavov Pesmi z vseh vetrov

Po nastopih, ko trema popusti in ko ob kozarčku rujnega steče beseda in nato beseda da besedo, je nastala ideja, da bi lahko tudi v Črnem Vrhu organizirali nastop pevskih zborov različnih sestavov. Najprej nismo prav vedeli kdaj, kje in kako, vendar smo bili po nekaj nastopih sklepni,

da 5. septembra v Osnovni šoli Črni Vrh izpeljemo 1. srečanje Pesmi z vseh vetrov.

Povabili smo kar naše pevske kolege, ki smo jih spoznali na naših nasto-



MEPZ KUD Jevnica

pih po Sloveniji in bližnji Italiji. Nad našim povabilom so bili vsi zelo navdušeni in tako so se nam predstavili MePZ KUD Jevnica, Nonet Vasovalci, MePZ Alojz Kocjančič ter Pevke z Brinjeve Gore. Po zelo uspešnem nastopu, ki so ga zelo lepo dopolnili tudi poslušalci, smo vse skupaj povabili na golaž, kozarček vinca ter slaščice. Druženje se je nadaljevalo do poznih večernih ur, ki smo jih popestrili tudi s petjem. Ker pa je seveda vsakega luštnega enkrat konec, smo se morali tudi mi posloviti, vendar smo sklenili, da se kmalu spet srečamo.

Za lepo sprejeto prireditve se zahvaljujemo OŠ Črni Vrh in g. Alenki Cvetaš, gđc. Blažki Benčina, g. Barbari Petkovšek, Gostišču Metka ter vsem ostalim, ki so kakor koli prispevali k uspešni izvedbi srečanja. Vam poslušalcem pa nasvidenje 25. junija prihodnje leto.

NATAŠA FELC

## Pešec – komedija o velikih pešcih zgodovine

V nedeljo, 24. maja 2009, je našo župnijo in kraj obiskal dramski igralec Gregor Čušin. Predstavil se je s komedijo Pešec, s katero nas je nasmejhal in nam dal misliti.

Gre za komedijo o velikih pešcih zgodovine. Gregor Čušin o predstavi pravi: »Če zanemarimo božje zapovedi, če ne upoštevamo osnovnih civilizacijskih norm, kar božje zapovedi so, se ne smemo čuditi, da je svet tak, kot je. Neločljivo smo povezani, odgovorni drug za drugega. Žal pa vedno bolj ugotavljam, da se ljudje že od Mojzesovih časov nismo nič spremenili: vidimo izključno sebe, vrtimo se okrog svojega popka, hočemo dobro le sebi, odgovornosti za drugega nismo pripravljeni sprejeti. V predstavi pešce in voznike, znake

in predpise takih in drugačnih vrst metaforično prepletem in zaplitem – malo razložim, ostalo pa prepustim gledalčevi domišljiji in pameti.«

In kdo je pešec? »Kristjani smo narod pešcev. Mojzes, veliki pešec, ki je šel po suhem čez morje, 40 let peš hodil po puščavi in bil tako trmast, da je ljudi odpeljal v edino državo tam okrog, ki nima nafte – Izraelci nimajo nafte, so narod pešcev in mi smo dediči Izraelcev. Jezus gre še korak dlje, hodi po morju, in tu je še Pavel, ki je oznanjal peš. Četrty pešec v predstavi sem jaz, ki jih obiskujem po tej pešpoti ...«

Predstava je v gledalcih pustila marsikatero vprašanje, na katero bo moral vsak sam najti odgovor. Vsak izmed nas je pešec in prav vsak naš korak šteje. Ni vseeno, kje in za koga hodimo ...

VERONIKA ŠKEDELJ

## O MoPZ Pobje od A do Ž

Z letom 2009 smo Pobje vkorakali v novo petletje našega pevskega ustvarjanja, ki se je začelo kar pestro. Prvi večji izziv nas je čakal 1. februarja, ko smo že četrty nastopili na Reviji pevske zborov Idrijske in Cerkljanske v Idriji. Z nastopom smo bili zadovoljni tako mi sami kot tudi strokovni spremljevalec revije g. Ambrož Čopi.

Čez 3 tedne smo skupaj s skupino Rock Shock na noge spravili kar nekaj črnovrških in okoliških pustnih šem, naslednji dan pa zapeli na spominski proslavi v čast Janku Premrlu Vojku v OŠ Črni Vrh. Februar smo zaključili s sobotnim izletom v Trst, kjer smo naprej obiskali dom Šolskih sester, obisk pa zaključili z nastopom na reviji Primorska poje v Marijinem domu.

Konec marca smo se odpravili v dom Bor, kjer smo tamkajšnjim oskrbovancem ter osebju pripravili koncert vinskih in ljubezenskih pesmi. Deležni smo bili zelo lepega sprejema, pristne sreče ter nasmehov. Popoldan velikonočnega ponedeljka smo Pobje preživel na šagri v Koštaboni, kjer smo najprej sodelovali pri slavnostni sveti maši, nato pa še na kulturni prireditvi z obležjem jubilejnega leta apostola Pavla. Sledilo je druženje s člani tamkajšnjega MePZ Alojz Kocjančič ob tradicionalni koštabonski hrani in dobri kapljici.

V aprilu nas je čakal še koncert z Dekliškim pevskim zborom GJV Idrija, kjer smo imeli priložnost spoznati odličnega mladega slovenskega skladatelja in zborovodjo g. Davida Beoviča. Dan prej, 22. aprila, pa smo Pobje s planinskimi in domoljubnimi pesmimi poskrbeli za kulturni program na predstavitvi novega vodnika prenovljene Idrijsko-cerkljanske planinske poti, ki je potekala v Mestni galeriji Idrija.

V najlepši pomladni mesec smo Pobje vstopili z nastopom na kresovanju v Ligonji pri Vrhniki, kjer je za zabavo poskrbel ansambel Javor. Junija smo se odzvali povabilu VS skupine Rihemberk, da bi z njimi zapeli na koncertu v črnovrški kulturni dvorani, s katerim so dekleta zaključila svoj pevski vikend v Gostišču Metka. Pobje smo bili sicer nekoliko razočarani nad udeležbo na koncertu, ki bi skoraj morala v tako pevsko bogatem kraju biti precej višja, vendar pa smo kljub temu preživeli lep večer v družbi dobre glasbe ter prijaznih ljudi.

Tudi v poletnih mesecih smo se člani zbora kar precej družili. Najprej smo 12. julija s tradicionalnim piknikom proslavili zaključek še ene uspešne pevske sezone, kmalu zatem pa poleteli nabirat nove izkušnje v Anglijo. Zelo kratke pevske počitnice smo zaključili z organizacijo srečanja vseslovenskih pevske zborov Pesmi z vseh vetrov ter s pričetkom nove pevske sezone v začetku septembra, v kateri smo že imeli eno zelo poučno izkušnjo, in sicer zborovodsko delavnico z enim najuspešnejših slovenskih skladateljev in zborovodij g. Ambrožem Čopijem. Z novimi spoznanji gremo MoPZ Pobje novemu letu ter novim izzivom naproti in če bi se nam še kdo na tej poti rad pridružil, ga z veseljem sprejmemo v naše vrste. Ob koncu leta pa se tudi najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste nam v tem letu kakorkoli pomagali ter nam izkazali podporo z udeležbo na naših koncertih in ostalih prireditvah.



POBJE, Nastop v Koštaboni

FOTO ARHIV MPZ POBJE

J. T.

## Prazniki v naši hiši

Doma sem bila v samotni vasici, nedaleč od rudarskega mesta. Tiste čase je bila naša vas številno naseljena, ker so gozdovi v okolici nudili dovolj zasluzka. Moj dom je bila velika in stara kmečka hiša, ki je bila uporabna za raznovrstne dejavnosti.

Jeseni so v hišo nanesli velik kup koruznih storžev, okoli katerega smo zvečer posedli in ličkali koruzo in se obenem zabavali. Potem so v hišo nanesli zeljnate glave, da smo jih očistili in ribali, prav tako smo ob večerih naribali repo za kisanje. Pozimi sov tem prostoru moški izdelovali suho robo, ženske pa so predle lan, volno in delale druga ročna dela. Šoloobvezni otroci so se morali na očetov ukaz posesti okoli velike javorjeve mize v kotu in vaditi branje in pisanje.

Ta veliki prostor pa so ob raznih priložnostih uporabili tudi za priročno dvorano. Eno tretjino prostora je zasedel oder, dve tretjini sta bili namenjeni gledalcem. Poleg naše hiše je bila tudi »bajta«, v kateri je bila štirirazrednica, v njej pa je stanovala tudi učiteljica. Prav učiteljica Slavica je bila glavna organizatorica prireditev ob praznikih, posebno v zimskem času.

Meni je najbolj ostal v spominu Miklavžev večer. Obiskovala sem prvi razred. Učiteljica nas je otroke naučila več igrice. Takrat sem prvič igrala na odru, in sicer Župančičevo igrico Ura, sosedov Karolček je recitiral pesem Veseli pastir, nazadnje pa dvignil zeleni klobuček in zavriskal. Mladinci so odigrali ljudsko igro Divji lovec. Štiri dekleta so predla na kolovrate in hkrati pele Le pridi, dekle, pridi. Moj brat pa jih je za zaveso spremljal na harmoniko.

Ob koncu programa pa je na oder prišel sveti Miklavž, mož z dolgo sivo brado v škofovski opravi. Obdajali so ga angeli, bosonoge deklice v belih dolgih srajčkah, pa tudi parkeljne, dva ali tri, je imel s sabo. Bili so v črnem od nog do vrha glave, z rdečimi rogovi, na hrbtu pa strgan koš in v krempljih burkle. Miklavž je imel cel kup paketov z darili in jih delil po imenih, obenem pa otroke spraševal, če so bili kaj pridni doma ali v šoli. Večje šolarje so ugrabili parklji, manjše pa so odvedli angeli. To mi je pognalo srah v kosti in ko sem bila

poklicana, sem se močno bala iti na oder, zato me je morala na rokah odnesti mama. Potem me je bilo sram pred ljudmi, ker me je še toliko staro pestovala mama. No, ko sem sprejela paket, pa sem ugotovila, da se sošolci, ki jih je odvedel parkelj, veselo smejijo zadaj v zakulisju ... V paketu sem dobila lepa darila; pisano košarico, polno bonbončkov, in v moje največje veselje Prvo čitanko, ki je vse do tega dne nisem imela svoje. Pred tem smo imeli v hiši le stara berila svojih staršev izpred prve svetovne vojne. Moji starejši bratje in sestre, ki so morali pred vojno hoditi v italijansko šolo, so imeli le italijanske učbenike. Po končani prireditvi so moški odstranili oder. Deske so umaknili kar skozi okno pa še kakšen kolovrat se je kaj poškodoval ... nato je zaigrala harmonika in ljudje so veselo plesali pozno v noč ...

Zjutraj, ko sem vstala, so sestre pospravljale hišo, za veliko pečjo je smrčal brezdomec Peter, domači so se pogovarjali o preteklih dogodkih, jaz pa sem brala in brala mojo lepo Prvo čitanko.

Najbolj pa je bila lepa naša hiša ob božiču. Tla so bila belo poribana, mizi sta bili pogrjnjeni z belim prtom, na večjo mizo v kotu je mama dala poprtnjak (dva nova hleba kruha, zavita, pokrita z vezanim prtičkom) in velik križ, poleg pa smo dali blagoslovljeno vodo. Za nas otroke pa so bile najlepše jaslice v kotu, osvetljena sveta družina in lepi balončki na smrečici. Po molitvi rožnega venca in po dobri večerji so odrasli pri petrolejki brali knjige, nove mohorjevke, slovenske večernice, mi otroci, tudi sosedovi, pa smo jih vznemirjali, ko smo po hiši »lovili slepe muhe«. Do farne cerkve je bilo dve uri hoda, zato so šli k polnočnici le nekateri odrasli, če je bilo lepo vreme in lepa sveta noč.

... in še stoji tam hiša mojega detinjstva.

ANDRA JEREB

## Prepletanje niti

Nekoč sem slišala pogovor dveh otrok. Prvi je dejal: »Pri nas pa imamo morskega prašička.« Drugi mu je odvrnil: »Pri nas pa imamo čipke, veliko čipk.« Zasmejala sem se. Zamislila. Lepo je ustvarjen ta naš svet. Vsak človek nosi v sebi svoje veselje, ljubezen, občudovanje, hrepenenje in smo tudi taki, ki imamo radi čipke. Veliko nam pomenijo, mnoge nosijo

v sebi spomine na naše drage mame, stare mame, tete ... Tam na mizi ci me vsako jutro pozdravi mamina čipka, včasih jo pobožam. Mama je v večnosti, a tako ljubeče in tiho je ob meni v tisti beli, nežni, zahtevni čipki ... Dobro vem, s kakšno ljubeznijo jo je delala v večerih, poslušala priljubljeno radijsko postajo, ura je hitela proti nočnim uram, mama pa je klekljala in mislila na nas. Rada bi jo posnemala.

Spomnim se šolskih let. Bila sem v šestem razredu osnovne šole, v letu 1965. Bilo je logično da 'idarska zjala' mora znati klekljati in hoditi v čipkarsko šolo. Neko jesensko popoldne me je na hodniku srečala učiteljica, ki me je učila slovenski jezik. »Kaj pa delaš popoldne v šoli?« me je vprašala. »V čipkarsko šolo grem,« sem ji odgovorila. »Oh, le kdo še kleklja, to je izguba časa, to bo šlo v pozabo. Pametneje izkoristi svoj čas,« me je zavrnila in mi začela pripovedovati o strojih, ki sple-tajo niti lepše kot naše roke.

Domov sem prišla razdvojena in sitna: »Ne bom več hodila v čipkarsko šolo, to je zastarelo, neumno.« Starša sta me jezno pogledala. »Saj stroji delajo lepše,« sem kljubovala. »A veš ti, 'zjala', v Idriji z okolico se je vedno klekljalo in tudi ti boš!« sta poudarila. Seveda sem jima povedala, kaj mi je povedala moja učiteljica. Ata je pripomnil: »Zapomni si, kar zna-jo delati tvoje roke, tega ti ne more nihče vzeti, prav vsako delo je vredno spoštovanja, bodi ponosna, da nekaj znaš delati!«

V svoji otroški radovednosti sem uje-la pogovor med atom in mamo, ki sta mislila, da sem v sobi. »Tej učiteljici pa bi prav rad kaj rekel, da vzame otroku veselje do dela in to prav do 'špic', le kaj bi 'Idarje' brez 'špic'. To ni prav,« se je jezil ata. Seveda ni nikoli nič rekel učiteljici, saj naši starši v tistih časih nikoli niso izpodbijali učiteljevega mnenja, razumela pa sem, da je izdelovanje čipk lepo, plemenito delo, ki človeka osreči.

Klekljati sem končala, ko sem se po vajeniški dobi in nekaj let obrti zapo-slila v podjetju Čipka, kjer smo izde-lovali posteljno perilo. Ob stroju sem spoznala, kako tudi človek ob stroju postaja avtomat, da si utrujen tudi od stroja in njegovega glasnega ropotanja ter lovljenja norme in hitenja. Rada pa sem se ustavljala ob sodelavkah, ki so všivale čipke. Tisti prostor se mi je zdel lepši in mirnejši. Primožila sem

se v hišo, kjer so veliko klekljali. Bile so štiri pridne čipkarice, vedno so izbirale zahtevnejše vzorce, ki so zahtevale več znanja. Občudovala sem te izredne žene, prav vsaka mi je dala svojo čipko in so mi zelo drage.

Zadnjih trinajst let pred upokojitvijo pa mi je bilo dano, da sem všivala čipke v ptiče, prte, zavese, rjuhe ... Takrat je moje delo postalo ustvarjalnejše in sem zelo uživala. Velikokrat se ustavljam ob različnih motivih. Pogled mi pritegnejo čudovite oblike izklesanega kamna, lesa, oblike čipk iščem v naravi: v listju, cvetu, valovanju morja, igranju potoka, snežinkah, odžaganemu deblu, pesmih, podobah in večkrat rečem: »Tudi to je čipka.«

Zgradili smo hišo in prišli iz Idrije v Godovič. Pred nekaj leti sem prejela prijazno vabilo v Čipkarsko sekcijo v Črnem Vrhu. Kar nekaj »Godovčank« se nas je zbralo in z veseljem smo se odzvale. Tam sem našla nepoznane: mlade, mlajše, mojih let, starejše, prijazne, dobre, vesele, ustvarjalne klekljarice ... Spoznala, da nas povezujejo čipke in govorimo isti jezik srca. Tu je naša učiteljica Anka, ki nam nesebično, potrpežljivo, počasi in vztrajno približa lepšo čipko, ki je natančnejše izdelana, vse jo lahko vprašamo in njeno znanje je neizčrpno. V delavnicah smo se naučile vse o polpremetu, pa kantu rožico, prepletanju barvnih niti, letos pa se učimo široki ris. Danes sem se naučila pravilno izdelati rožico iz kitic ... Saj ne, da tega nisem delala prej, a današnja je izdelana tako lepo, z vsemi enakimi luknjicami, da komaj čakam, da preizkusim pridobljeno znanje v snežinki božičnega drevesa.

Pripravile smo tudi že nekaj razstav. Veselimo se naših srečanj, izmenjamo si papirce, se družimo in postajamo prijateljice. Vsaka prijazno pokaže svoje znanje, čutimo se sprejete in delavne. Hvaležne smo, da nam osnovna šola nudi prijazen, svetel, vedno topel razred. Po štenah občudujemo prečudovita dela otrok, ob njihovi natančnosti, ustvarjalnosti in spontanosti obnemimo.

Ob vsem tem napisanem se spomnim na mojo učiteljico slovenskega jezika v osnovni šoli, ki sem ji zelo hvaležna, da mi je dala veselje do branja in pisanja, vem pa tudi, da bo ta naša lepa in nežna čipka kakor slovenski jezik še dolgo, dolgo lepšala našo večkrat sivo vsakdanjost.

## Spevoigra Sračje leto

Na deževen oktobrski večer v soboto, 10. oktobra, je za številne obiskovalce prireditve v prostorih OŠ Črni Vrh kot sonce posvetila spevoigra Sračje leto.

Ob 60-letnici Glasbene šole Ajdovščina in ob 130-letnici rojstva Vinka Vodopivca, po katerem se šola tudi imenuje, je nastala spevoigra v petih dejanjih za soliste in zbor. Vinko Vodopivec je bil primorski duhovnik in skladatelj, ki je deloval in ustvarjal je v zelo razgibanem in za slovenski narod, posebej še za Primorce, usodnem času. Njegov skladateljski opus je zelo obsežen. Številne cerkvene pesmi se dandanes poje v cerkvah in so postale že nekako ljudske. Med posvetnimi so gotovo najbolj poznane Žabe, zelo priljubljena pa je na amaterskih odrih njegova spevoigra v treh dejanjih Kovačev študent.

Jerica Rudolf, učiteljica solo petja v Glasbeni šoli Ajdovščina, je skupaj s svojimi učenci in drugimi pevci ter ostalimi sodelujočimi zrežirala spevoigro Sračje leto, ki se dogaja na Vipavskem, v času med obema vojnama. Nastopajoči, ki so se pogovarjali v narečjih Vipavske doline, so prikazali utrinke iz različnih obdobjev leta. Pričeli so v zimskem času, z dogajanjem okrog svetega večera, nadaljevali s pomladnim večerom in jutrom ter poletnim dnevom, zaključili pa z jesenjo – trgatvijo. Dogajanje v naravi je bilo prepleteno z dogajanjem v srcih ljudi; tako je na jesen za poroko dozorel marsikateri mladi zaljubljeni par.

Vse pesmi, zapete solistično, v ženski ali moški zasedbi ter kot mešani sekstet ali mešani zbor, so plod skladateljskega duha Vinka Vodopivca, v smiselno celoto pa jih je s pristrčnim dramskih besedilom povezala Jerica Rudolf.

Večer je bil lep in bogat zaradi kulturnega dogodka, ki je znova potrdil dejstvo, da to, kar pride iz človekovega srca z dobrim namenom, vedno razveseljuje, povezuje, prinaša upanje in nikoli ne mine.

ALENKA LOZAR

## Pustno rajanje za male in velike

V soboto, 21. februarja, je v kulturni dvorani v organizaciji KUD Sloga Črni Vrh in MoPZ Pobje potekalo



pustovanje za otroke, v večernih urah pa še za mlade in manj mlade. Male maškare so ob zvokih glasbe veselo zaplesale, jedle krompirček in poslušale pravljico o Zverjascu.

Zvečer pa smo prišli na vrsto malo večje pustne šeme. Večer je bil popestren z rock skupino Rock Shock, ki je grela in podžgala dušo prav vsakega v dvorani. Ob njenih res dobro zaigranih znanih in manj znanih pesmih se enostavno ni dalo biti na miru!

Dvorana se je tekom večera napolnila do zadnjega kotička, med pavzama in po koncertu pa smo poskrbeli tudi za tiste, ki se radi naplešejo ob pop, narodnozabavnih, turbo in techno uspešnicah.

Izbirali smo tudi najboljšo posamezno in skupinsko masko. Tako smo lahko videli grozdje, tatova, medicinske sestre in pacienta, indijance, Miki miško, Pike Nogavičke, zajčico, vampirja, obiskali pa so nas tudi kurenti.

KENK IRENA

## Višek sezone okronal letni koncert

Tretje leto ponovnega delovanja Ženskega pevskega zbora Ivan Rijavec Črni Vrh pod vodstvom Katje Bajec Felc se zaključuje. V letu 2009 smo članice zbora realizirale vse nastope, ki smo jih načrtovale, dejavnost pa je bila zaradi nosečnosti zborovodkinje precej okrnjena v primerjavi s prejšnjima letoma.

V iztekajočem letu smo imele pet nastopov. V januarju smo imele koncert v domu Bor, v februarju pa smo nastopile na občinski reviji v Idriji in na koncertu v Šempasu.

Višek letošnje sezone je bil letni koncert, ki smo ga skupaj z mladinskim orkestrom vipavskih tamburašev pod vodstvom dirigentke Neže Žgur izvedle 21. marca v Črnem Vrhu. Koncert je bil razdeljen na tri dele; v prvem delu je nastopil s svojim programom ženski zbor, v drugem delu tamburaški orkester, v zadnjem tretjem delu pa sta skupaj nastopila zbor in orkester ter z



zimzelenimi melodijami navdušila polno dvorano kulturnega doma. Pomemben del k uspehu koncerta je prispeval tudi voditelj Jaka Kenk, ki je z imitacijo Janeza Janše in Karla Erjavca kot namišljenih gostov koncerta izvalil smeh pri celotnem občinstvu.

Sezono smo zaključile 18. aprila z nastopom na reviji Primorska poje v Kneži.

Enako kot preteklo leto smo tudi v letu 2009 imele vaje vsako sredo v prostorih osnovne šole. Za uporabo prostora in klavirja se ob tej priliki zahvaljujemo ravnateljici Alenki Cvetaš. Čeprav na vaje prihajamo iz različnih krajev, se jih redno udeležujemo. Upam, da bo tudi v bodoče tako, ko nas čaka realizacija ambicioznejših načrtov, kot so bili letošnji. Vse pa bo odvisno seveda tudi od zagotovitve finančnih sredstev, kar pa bo verjetno še večji zalogaj, kot naučiti se pevski program.

NATAŠA FELC

## Življenje v župniji

Preteklo cerkveno leto je bilo zopet bogato z vsebino, pestro in zanimivo. Gotovo najbolj za tiste, ki se vključujemo v različne dejavnosti in po svojih močeh sooblikujemo življenjski utrip župnije. Že samo cerkveno leto je s svojimi praznovanji dovolj bogato in pestro in nas bogati v duhovnem življenju. V Cerkvi na Slovenskem je bila polovica leta posvečena mladim. V naši župniji smo nadaljevali z običajnimi dejavnostmi za mlade, kot so mladinska skupina, skupina animatorjev za pripravo oratorija in oratorijskega dneva, mladinski pevski zbor in še kaj bi se našlo. Na Župnijskem pastoralnem svetu (ŽPS) je bila dana pobuda, da bi enkrat v letu povabili k sodelovanju pri maši vse »mladinske skupine«, ki delujejo v našem kraju. Mladinski zbor, strežniki, gasilci, taborniki, animatorji oratorija ... V tej obliki ni prišlo do uresničitve. Ker v glavnem sodelujejo povsod eni in isti, pa lahko rečemo, da se je to zgodilo kar nekajkrat v letu, višek pa je bila zaključna maša oratorija. Zaenkrat se zdi, da je ponudbe dovolj, gotovo bi se pa dalo še kaj. Kakšna nova ideja in kakšna nova moč bi bila dobrodošla.

V drugi polovici leta smo začeli govoriti o evharistiji. Prihodnje leto bo slovenski evharistični kongres, na katerega se bomo pripravljali tudi v



CERKEV. Obnovljen križ na pokopališki kapele

FOTO ARHIV ŽUPNIJE

župniji v vseh delujočih skupinah. V tem duhu je potekal oratorijski dan v decembru, večkrat smo se te teme dotaknili pri verouku, o njej pa smo že in še bomo razmišljali tudi člani ŽPS. O tem se pogosto razmišlja pri oznanjevanju in duhovnem poglobljanju raznih skupin.

V tem letu se je naše župnijsko občestvo obogatilo za 16 novih članov, rojenih pa je bilo v tem letu 17. Prav vsem želimo, da bi ponosno živeli svoje krščanstvo. Zelo razveseljivo je bilo tudi število porok, kar 9 jih je bilo. Veliko blagoslova in prava ljubezen naj jih vodi na njihovih skupnih poteh. Poslovali in na zadnji poti smo pospremili 14 župljanov, katerim se priporočamo za spremstvo iz onostranstva. Do konca koledarskega leta je še nekaj časa in se lahko zgodi še marsikaj, zato bodo števila popolna šele takrat.

Zob časa vedno naredi svoje, tako je bilo tudi v tem letu potrebno na področju gospodarstva narediti nekaj del; zamenjali smo osem okroglih oken na podstrešju cerkve. Okna je mojstrsko naredil g. Silvo Felc iz lesa, ki ga je darovala Ana Lapajne iz Lomov. G. Niko Rupnik s pomočniki je obnovil streho na prezbiteriju pokopališke kapele. Kamnosek Vojko Mužina je obnovil križ na pročelju kapele, ki ga je g. Niko Rupnik s pomočniki postavil na mesto. Zidarja brata Žgavec s pomočniki sta obnovila dimnike na župnišču ter prezbiteriju. S pomočjo donatorjev smo obnovili še dve postaji križevega pota. V prihajajoči zimi bosta obnovljeni še dve, prav tako s pomočjo donatorjev.

Naj zaključim z besedami bl. Matere Terezije, ki je nekoč novinarju, ki jo je spraševal, kaj dela in kako izgleda njen delovni dan, dejala: »Pridi in poglej!« Naj vabilo velja vsem, še posebej tistim, ki bi radi sodelovali v župniji, pa nimate poguma.

## Letos rekordno cvetela in medila akacija

FOTO IWAN BENČINA



ČEBELARJI, Pri čebelarški mojstrici Mariji Sivec pri Kobaridu

Leto 2009 je za čebelarstvo sezono končano že v mesecu avgustu. Od takrat naprej se čebelarji že pripravljamo na naslednjo sezono. Iztekaajoče leto lahko ocenimo kot nekako srednje, bodisi po donosih in tudi ostalih merilih.

Zimo 2008/2009 so čebele precej lepo prestale, spomladanski razvoj je bil kar lep, predvsem tam, kjer je čebelar pomagal tudi čebelar, predvsem z dodajanjem manjkajoče hrane. To je potrebno, da so čebelje družine že zelo zgodaj tako razvite, da izkoristijo prvo pomladansko pašo, ki se ponavlja vsako leto bolj zgodaj. Tako je bilo tudi letos, ko so čebele največ nabrale prav v maju. Pozneje, ko je v juniju nastopilo slabo vreme in tudi ohladitve, pa je medenje usahnilo, ker je vreme prekinilo razvoj povzročiteljev medenja. Le v času cvetenja lipa so čebelice nekaj dobile. Je pa letos rekordno cvetela in medila akacija, tako da smo tisti, ki smo imeli čebele v Vipavski dolini, kar lepo in veliko nabrali, predvsem akacijevega medu. V poletju pa so čebele bolj životarile in smo morali čebelarji kar paziti, da so ostale v dobri kondiciji in se dobro pripravile na zimovanje. Čebelarji smo morali vse leto spremljati zdravstveno stanje čebeljih družin, predvsem smo morali biti pozorni na zatiranje varoe. Ta zajedalec povzroča v čebelarstvu zelo veliko škode in jo bo verjetno tudi v bodoče.

Večino čebelarjev nas je vključenih v čebelarstvo in preko društva v Čebelarstvo Slovenije, ki je v zadnjih letih kar dejavna, predvsem po nastopu novega predsednika g. Boštjana Noča. Tudi v ČD Idrija moramo skrbeti za ohranitev in razvoj čebel na našem področju. Organizirana so bila kar tri predavanja, in sicer o gozdnem medenju, o zdravstvenem varstvu čebel ter o vzreji čebeljih družin in čebeljih matic. V Sloveniji bo prihodnje leto organiziran svetovni kongres o apiterapiji in apikvali-

teti, ki temelji na čebeljih pridelkih. Udeleženci kongresa bodo obiskali tudi Idrijo.

Naše društvo pa bo v naslednjem letu praznovalo tridesetletnico svojega ponovnega obstoja, kar bomo poskušali na primeren način tudi obeležiti.

POLONA RUDOLF

## V veselje otrokom

Člani Društva prijateljev mladine Črni Vrh se trudijo, da bi tudi oni primaknili kamenček k mozaiku dogajanja v kraju. Kamenčke prispevajo v tisti del mozaika, ki je namenjen otrokom in njihovim staršem. Trudijo se, da bi otrokom in mladostnikom ponudili različne dejavnosti ter jim pomagali, da bi kvalitetno preživljali svoj prosti čas. V letu 2009 so se lotili projektov, ki so vsi vključevali šoloobvezne in predšolske otroke ter njihove starše.

Konec maja so skupaj s Prostovoljnimi gasilskim društvom Črni Vrh in Osnovno šolo Črni Vrh organizirali družinsko kolesarjenje po Črnovrški planoti, popeljali so se do kmetije pri Rudolfu v Spodnjih Lomeh, kjer so jim gostoljubno odstopili dvorišče za izvedbo pogostitve in mini srečelova za vse udeležence kolesarjenja. Prvi teden v oktobru obeležujemo Teden otroka, ki je letos potekal pod geslom Koristi otroka – glavno vodilo. Tudi letos so ga obogatili z likovnim natečajem za učence razredne stopnje črnovrške osnovne šole ter v prostorih šole pripravili športne in ustvarjalne likovne delavnice. Najbolj je društvo aktivno v veselem decembru. Tudi letos so organizirali miklavževanje; povabili so svetega Miklavža, ki je razdelil darila vsem otrokom, od novorojenčkov pa do devetošolcev. Za ta projekt se članice pripravljajo celo leto. Pridno zbirajo ideje, kaj bi Miklavž otrokom lahko prinesel, tako da nekatera darila same sešijejo. V sklopu prireditev v decembru organizirajo v šoli ustvarjalne novoletne delavnice in obisk dedka Mraza.

Delo z otroki in za otroke je odgovorno, saj je treba vse dejavnosti skrbno pripraviti in jih prilagoditi različnim starostnim skupinam otrok. Kljub vsemu pa je delo z otroki zanimivo in človeka navda s pozitivno energijo. Vse članice DPM Črni Vrh s predsednico na čelu se trudijo, da bi svoje prostovoljno delo opravljale čim bolj kakovostno in v veselje otrokom.



## 140 let gasilstva na Slovenskem

Slovenski gasilci so letos obeležili visoko obletnico organiziranega delovanja gasilstva na Slovenskem, saj letos mineva 140 let od ustanovitve organizirane mestne požarne obrambe v Metliki. Danes je gasilstvo umeščeno v splošno reševalno službo, izvaja pa veliko različnih del v okviru sistema zaščite in reševanja znotraj Ministrstva za obrambo. Gasilci sodelujejo pri reševanju v prometnih nesrečah, razlitju nevarnih snovi, reševanju na vodi in iz vode ter pri reševanju ob naravnih in drugih nesrečah. Ker je slednjih zaradi podnebnih sprememb vse več, so gasilci danes še toliko bolj pomembni.

Prostovoljno gasilsko društvo Črni Vrh spada med najstarejša gasilska društva v Sloveniji. Leta 1895 je dal pobudo zanj in ga ustanovil tedanji vikar Janez Nepomuk Hladnik in danes društvo šteje že 114 let, v svojih vrstah pa združuje preko 100 članov in članic. Delo v gasilstvu je v današnjih časih še posebej zahtevno, saj morajo biti gasilci dobro strokovno podkovani, psihično in fizično pripravljene in pravilno opremljene, svoje znanje pa morajo obnavljati, da so v vsakem trenutku sposobni pomagati pri najrazličnejših nesrečah, zato so tudi črnovrški gasilci letos dali velik poudarek izobraževanjem in praktičnim gasilskim vajam ter nakupu nove opreme, pripravljajo pa se tudi na gradnjo novega gasilskega doma. Gasilstvo je že od vsega nastanka tudi prostor, kjer se lahko povezujejo tako dekleta kot fantje, hkrati pa je prostor sodelovanja vseh krajanov in krajanek, ki se povezujejo po svojih močeh. Veselica na Marjetno nedeljo, ki so jo črnovrški gasilci kot vsako leto izpeljali na tretjo nedeljo v juliju, je tudi letos uspela. Gasilci pa se ne povezujejo le v domačem društvu, ampak vzpostavljajo prijateljske stike tudi z gasilci sosednjih društev, tako so se letos črnovrški gasilci skupaj z drugimi severnoprimerškimi gasilci udeležili Florjanove maše na Sveti Gori nad Gorico, svojemu zavetniku svetemu Florjanu pa so se priporočili tudi v domači cerkvi.

Veliko znanja gasilci pridobijo tudi skozi priprave na različna tekmovanja. Letos je potekalo občinsko tekmovanje v gasilskih športnih disciplinah, ki so ga organizirali domači gasilci. To je bil velik zalogaj za društvo, saj je tekmovalo približno dve-

sto ljudi, od pionirjev do veteranov.

V Sloveniji je več kot 133.000 članov gasilskih prostovoljnih društev; med njimi je 33.000 članic in 27.000 mlajših od 18 let. To je izročilo, ki ga je treba negovati tudi v prihodnjih letih, saj je prihodnost gasilstva v mladini.

JAKA KENK

## MBK Orbea

Sezona 2009 je pomenila osemnajsto leto neprekinjenega delovanja MBK Črni Vrh, ki je v letošnji sezoni nastopal pod komercialnim imenom MBK Orbea. Korporacija Hidria, ki je bila v obdobju od 2006 do 2008 generalna pokroviteljica kluba, se za podaljšanje sponzorstva ni odločila. Kljub ekonomski krizi je klub uspel preko nekdanjega klubskega tekmovalca in sedanjega podjetnika Primoža Štrancarja dobiti pokrovitelja v španskem proizvajalcu koles. Slednji je zagotovil del opreme za prvo ekipo, preostali del pa so zagotovili tradicionalni sponzorji, ki klubu pomagajo že celotno obdobje delovanja.

Šestintrideset klubskega tekmovalcev (sedemnajst v krosu, trinajst v spustu in šest najmlajših) se je udeležilo triinšedemdesetih tekmovanj v Sloveniji in tujini. Na državnih prvenstvih v krosu, spustu, maratonu in vzponu je klub osvojil rekordnih devetnajst medalj (po šest zlatih in srebrnih ter sedem bronastih), najuspešnejša klubska tekmovalca pa sta bila Tanja Žakelj in Luka Mezgec s po dvema naslovoma državnih prvakov. Poleg navedene uspešne bere medalj bo v klubskih analih leto 2009 zapisano kot prvo leto nastopanja kluba kot UCI ekipe, po 17. mestu Nejca Rutarja na evropskem prvenstvu v spustu v Kranjski Gori ter zmagah Tanje Žakelj v kategoriji mlajših članic in Jerneje Tratnik med mladinkami v mednarodnem pokalu Italije. Najmlajši so uspešno nastopali tako v slovenskem, še posebej pa v italijanskem Junior bike pokalu, kjer sta Blaž in Jernej Govekar zmagala v končni razvrstitvi pokala v svojih kategorijah, Martin Govekar pa je osvojil drugo mesto.



KOLESARJI. Državni prvaki v krosu - L. Mezgec, J. Tratnik in L. Kodra

Tanja Žakelj, Luka Mezgec in Nejc Rutar so bili stalni člani, Nina Homovec, Jerneja Tratnik, Matjaž Budin in Luka Kodra pa občasni člani slovenske državne reprezentance.

V letu 2009 je klub za razliko od prejšnjih let organiziral le dve tekmi občinskega šolskega pokalnega tekmovanja v krosu.

V sezoni 2010 bo prišlo do sprememb v sestavi UCI tekmovalne ekipe, saj jo bodo tvorili le trije tekmovalci – Tanja Žakelj, Nina Homovec in Nejc Rutar. Omenjeni bodo nastopali na tekmah svetovnega pokala in poskušali pridobiti čim več UCI točk ter si s tem izboriti vozovnico za nastop na olimpijskih igrah leta 2010 v Londonu. Ostali klubski tekmovalci bodo nastopali na tekmah slovenskega pokala in bližnjih prizoriščih hrvaškega, italijanskega in avstrijskega pokala.

»Kdor želi postati velik, to tudi postane«, še nadalje ostaja moto MBK Črni Vrh. Kdor želi to postati, naj se nam pridruži.

VERONIKA RUPNIK

## Jahalna šola v Zadlogu

Malo več kot leto dni nazaj smo dobili nove sosede, ki v Zadlog niso prišli sami, ampak so sabo pripeljali tudi konje. Na začetku jih je bilo 13, čez čas se je ta številka dvignila na 23. Večina jih je športnih (za preskakovanje ovir), nekaj pa je šolskih.

Ker sem si od nekdaj želela jahati konje, se mi je z odprtjem jahalne šole ponudila odlična priložnost, da to večino tudi osvojim. Začela sem z osnovnim tečajem in imela še dva nadaljevalna. Na začetku (čez zimo) sem bila edina tečajnica in sem se v individualnih urah veliko naučila. Po opravljenih tečajih načeloma sledi opravljanje izpita – jahač 1, 2. Počasi so me konji povsem zasvojili, zato sem se odločila za nadaljevanje. Skupaj z Ano imava v najemu konja; Konrad že sodeluje na tekmah, jahačici pa loči do tega le še opravljena licenca. Sedaj s Konradom le skačem, jaham pa tudi druge konje.

Spomladi ter čez poletje se je obisk tečajnikov zelo povečal in črnovrška dekleta smo bila kar številčna. Po odzivih sodeč so bile tudi one navdušene nad konji. Sama sem si že od nekdaj želela imeti konja, imeti konja pa pomeni skrbeti zanj, ga negovati, mu posvečati svoj prosti čas in seveda

tudi jahati. Nič od tega mi ni težko, saj mi konji ves trud s svojo posebno energijo vrnejo nazaj in le redko sem po treningu slabe volje. To se zgodi le po kakšnem bolečem padcu, a tudi padci so sestavni del tega športa, zato je pomembna pravilna in kvalitetna oprema jahača, še pomembnejša pa je pravilna tehnika jahanja in fizična pripravljenost.

Menim, da je prav, da začetniki začnejo v jahalni šoli, kjer se naučijo pravilne tehnike jahanja, ki je osnova, na kateri potem skozi ure in ure jahanja gradiš na kvaliteti jahanja. Vsak začetek je težak, tudi moj je bil, upam samo, da bom s svojim jahanjem v Zadlogu lahko nadaljevala tudi naslednje leto.

RAJKO GOVEKAR

## Tudi investicije v Krajevno skupnost Črni Vrh v znamenju recesije

Leto 2009 se je v svetu KS Črni Vrh pričelo z optimizmom, saj je bil investicijam v naši krajevni skupnosti namenjen kar lep del sredstev v predlogu občinskega proračuna. Predvsem se je predvidevalo dokončanje del na vodovodu v Zadlogu, asfaltacija krajevnih poti s tretjinsko soudeležbo krajanov, poleg tega pa še priprava projektov za izgradnjo avtobusnega postajališča v Predgrižah, obnovo pokopališča ter obnova vaškega jedra.

Vsi ti projekti naj bi se končali (ali vsaj pričeli) v letu 2010. Pa je prišla gospodarska kriza, ki je udarila tudi po občinskem proračunu – vsaj tako nam je bilo predstavljeno na seji sveta KS v začetku leta, ko nas je obiskal župan g. Sever s svojima sodelavcema. Pričela so se dogovarjanja, pregovarjanja, usklajevanja in zahteve, tako da je na koncu KS Črni Vrh kljub vsemu po zaslugi občinskih svetnikov g. Rada Likarja in g. Jožeta Kenka dosegla asfaltacijo odseka ceste Idrijski Log–Zadlog in približno 300 m ceste proti Mali gori (v skupni vrednosti približno 120.000 EUR). Za dodatno lep izgled zaselka Podtiso v Zadlogu pa so poskrbeli kar krajanji sami s postavitvijo ličnega avtobusnega postajališča ter ureditvijo njegove okolice. Poleg omenjenih investicij in rednih vzdrževalnih del na krajevnih cestah pa smo na sejah

obravnavali tudi precej drugih predlogov, pobud in problemov.

Na jesenskem obisku župana g. Severja s sodelavcema smo predstavili naše zahteve na področju investicij za leto 2010. Predvsem želimo, da se dokonča vodovod v Zadlogu, nadaljuje z asfaltacijo krajevnih cest po planu, uredi avtobusna čakalnica v Predgrižah, prične z obnovo pokopališča ter uredi povezovalno pešpot od vaškega jedra do doma starejših občanov. Prav tako podpiramo izgradnjo novega gasilskega doma. Radi bi naredili nekaj tudi na sami ureditvi celotne krajevne skupnosti. Podpiramo akcijo Občina Idrija – lepa in gostoljubna. Namen akcije je narediti okolje, v katerem delamo in živimo, hkrati pa vzpodbuditi ljudi, da pripomorejo k privlačnejši turistični podobi našega kraja in občine. Seveda bo potrebno urediti tudi še kaj drugega ... Torej z optimizmom v leto 2010!

LOVRENC HABE

## Letalski miting



Aeroklub Srebrna krila iz Idrije je 19. septembra že tretjič priredil letalski miting v Zadlogu, natančneje pri Habetu. Vreme in pogoji so bili zelo dobri, to dokazuje tudi dejstvo, da je na letališče priletelo kar 6 ultralahkih letal in en zmaj, žal pa nismo videli padalcev, ki naj bi v Zadlog prispeli z Javornika. Ves dan smo lahko gledali tudi modelarje.

Letos so sprva organizatorji načrtovali kar štiri letalske mitinge. Eden je bil odpovedan tik pred dogodkom zaradi napovedi slabega vremena, nato pa so vse štiri načrtovane združili v enega. To je bilo tvegano, a so dejali, da če vreme bo, bo miting izpeljan takrat, v slabem vremenu ga pač ne bo.

In kako kaže za vnaprej? Ali bo letalski miting tudi drugo leto? Ciril Habe, lastnik zemljišča, meni, da bo težka.

FRANKO RUDOLF

## Lovci dobili koncesijo

V letu 2009 je lovska družina dobila koncesijo za upravljanje z loviščem, s

tem pa tudi nekatere nove dolžnosti. Vse naše ostalo delo v lovišču smo opravljali po utečenih navadah in tako, kot je bilo načrtovano.

Letos so se divji prašiči izognili našemu terenu. Temu primerno je bilo veliko manj škode kot v preteklih letih, ko smo razrite površine merili v hektarjih. Pred veliko nočjo po nekaj letih uplenjen medved. Tega dogodka smo se skupaj z upleniteljem veselili vsi lovci.

V letu 2008 so se nam prav izzivalno nastavljali volkovi, vendar nismo uplenili nobenega, ker Ministrstvo za okolje in prostor ni izdalo odločbe za odstrel. Če smo natančni, je bila odločba izdana, vendar so se nanjo v zakonitem roku pritožili naravovarstveniki in je bilo njeno izvajanje zadržano. Ironično je, da letos imamo dovoljenje za odstrel enega volka. Dovoljenje imamo, ni pa zverine, ki bi bila pripravljena žrtvovati svoje življenje. Menda pa so se volkovi pojavili in povzročili škodo na Logaškem. Pripravljeni smo, da če bodo prišli k nam, bomo po 60 letih morda prišli do te zanimive trofeje.

Mašo v čast sv. Hubertu smo prvič organizirali leta 1994. Prve tri maše so bile v župnijski cerkvi, potem pa smo na priporočilo takratnega župnika g. Alberta Štrancarja preselili maše v naravo. Tokrat so člani iz revirja Zadlog drugo soboto v septembru pri Goznikovi kapelici pripravili oltar in vse potrebno za 16. lovsko mašo, ki jo je zavetniku sv. Hubertu daroval naš župnik g. Srečko Vončina. Vreme je bilo lepo. Poleg lovcev in njihovih svojcev so prišli k maši tudi verniki iz naše in sosednjih župnij. Pri maši je z izbranim in ubranim petjem sodeloval del zbora dr. Frančišek Lampe. Za njihovo sodelovanje smo jim zelo hvaležni in se jim na tem mestu še enkrat iskreno zahvaljujemo.

TOMAŽ RUPNIK IN VINKO MLINAR

## MNK Fatamorgana v letu 2009

Člani Malonogometnega kluba Fatamorgana smo v tem letu organizirali dva turnirja v malem nogometu.

16. maja se je na igrišču pri OŠ Črni Vrh odvijal že deseti zaporedni Turnir vasi. Prijavljenih je bilo devet ekip iz Krajevne skupnosti Črni Vrh, najbolj uspešna pa je bila ekipa Goz-

darstvo Rupnik. Izmed ostalih pa gre posebej pohvaliti ekipo nogometne šole Fatamorgana, ki je prvič nastopila na turnirju. Kljub svoji mladosti so pokazali odlično in borbena igro.

Letos že šestnajsti Dnevno-nočni turnir v malem nogometu smo organizirali 11. julija. Turnirja se je udeležilo osem ekip, zmagovalci pa so bili na koncu ŠD Log-Zaplana. Zahvala vsem, ki so nam pomagali pri izvedbi obeh turnirjev.

V letu 2009 smo nastopali tudi v ZN ligi ter na turnirju, ki je bil organiziran po koncu te lige. V ZN ligi smo osvojili 2. mesto, na turnirju pa 1. mesto.

Še vedno deluje tudi nogometna šola Fatamorgana. Sicer je članov manj kot v preteklosti, tudi aktivni smo nekoliko manj, vendar pa smo večino članov že vključili tudi na treninge in tekme v nogometno društvo Idrija.

Poleg organizacij turnirjev in igranja malega nogometa smo se člani MNK Fatamorgane odločili v letošnjem letu zamenjati reflektorje na igrišču OŠ Črni Vrh. Pri sami izvedbi tega projekta so nam pomagali črnovrški košarkarji ter sponzorji, posebej pa bi se zahvalili Marku Rupniku, ki je izvedel premontažo reflektorjev.

OTROCI IN ANIMATORJI ORATORIJA

## Računam nate, na tvoje sestre in brate

Okolica naše župnijske cerkve je bila v sredini avgusta že četrtrič zapored polna otrok in animatorjev, ki smo se skupaj igrali, učili in molili. Šola, dom, dvorišče, to so trije temelji oratorija, katerega ustanovitelj je salezijanec Don Bosco. Pet prekrasnih dni smo se tako vsak dan srečevali ter spoznavali življenje svetega Frančiška Asiškega. Kljub temu da mineva že 800 let od njegovega življenja na zemlji, nam je lahko s svojo preprostostjo, milino in ljubeznijo, ki jo izkazuje do vsega stvarstva, še vedno zgled na naših življenjskih poteh. On in tudi vsi nebeški svetniki računajo na nas, na našo dobroto, ljubezen do drugih, zvestobo sebi in Bogu in prav to je bilo oznanilo letošnjega oratorija ne samo za otroke, ampak tudi za animatorje ter vse župljane.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvali-

li vsem, ki ste kakorkoli podprli naš projekt oratorija.

IGOR BONČA

## Vabljeni med planince

Leto 2009 se je za Planinsko društvo Javornik – Črni Vrh nad Idrijo začelo s spremembo upravljanja Pirnatove kočice. Namesto dosedanjega oskrbništvstva iz lastnih vrst smo kočico na osnovi pogodbe predali v najem sosedu Ivanu in njegovi družini iz Vodice.

Februarja smo organizirali 9. nočni pohod na Javornik. Pomladni čas smo porabili za čiščenje planinskih poti, markacist Marko pa je obnavljal oznake na teh poteh. V tem času smo skupaj s PD Idrijo in Cerkljo predali v uporabo na novo obnovljeno Idrijsko-cerkljansko planinsko pot, ki poteka tudi na območju KS Črni Vrh. Hkrati sta izšla tudi vodnik in zemljevid omenjene poti. Oboje je po ceni 10 € možno kupiti v koči na Javorniku ali pri Marku Rupniku. Poletni meseci so bili namenjeni obiskom visokogorja. Jesensko obdobje smo pričeli z večjim izletom na 1968 m visoko Košutico v Karavankah.

Sledilo je delo v koči. Roman Klavžar s pomočniki je dodatno izoliral strop nad kuhinjskim prizidkom. Silvo Felc je zamenjal vrata za vstop v kletni prostor in dokončal leseno oblogo v hodniku. Alpinist Marko iz Predgriž je na novo prebarval stolp na vrhu Javornika, tako da bo lažje kljuboval hudim vremenskim razmeram. Boris Lampe in Ivan Sajevec sta s pomočniki v celoti očistila in dezinficirala »štirno«, ki bo v bližnji prihodnosti potrebna večje prenove, in ves vodovodni sistem v koči.

Ob koncu oktobra smo organizirali jesenski pohod na Javornik iz Vipave in Idrije, ki mu je v sledilo druženje v koči. Poznojesenski čas namenjamo pripravam na zimski pohod na Javornik, letos bo že enaintrideseti, ki bo 19. in 20. decembra.

Za delo z najmlajšimi in šolsko mladino po svojih močeh skrbita učiteljici Francka in Lilijana. Dve ekipi se še dodatno pripravljata na vsakoletno tekmovanje na temo Mladina in gore. Na oglasni tabli na vaškem trgu Rajka Gostiša sprotno piše in riše o vsem tem, kar se v našem društvu dogaja. Preko celega leta je dovolj dela tudi z dopisi, poročili, vodenjem evidenc, pisanjem prošenj ipd. Veliko

odgovornost pri vodenju računovodskih zadev nosi Janka Mikuž. Stalno sodelujemo s sosednimi društvi in lokalnimi mediji (radio in časopisi). Dejavní smo pri meddruštvenem odboru na področju Posočja. V stikih smo tudi z vodstvom Planinske zveze Slovenije.

Ker smo društvo, ki deluje v javnem interesu, smo odprti za vse in hkrati v svoje vrste vabimo tudi nove člane.

KATJA PIVK

## Prah s smuči je že pometen

Od trenutka, ko smo po dolgi lanske sezoni pospravili smuči v kot, je že kar precej časa. Minula sezona pa nam bo smučarjem smučarskega kluba Javornik ostala v lepem spominu.

Skozi celotno sezono smo tekmovalci z dobrimi rezultati pridno nabirali točke in sezono zaključili z lepimi skupnimi uvrstitvami v posameznih kategorijah Notranjskega pokala. Posledica tega je v močni konkurenci osvojeno odlično 3. mesto med klubi. Da pa je bilo slavlje ob prejemu pokalov še večje, smo organizirali nagradjevanje za celotno regijo v domačem okolju na šolskem igrišču. Svojo moč smo dokazali tudi v vlečenju vrvi, kjer smo ubranili za nagrado ponujeni pršut. Udeleževali pa smo se tudi drugih tekem tako doma, kot tudi v tujini. Velja omeniti, da smo kolajne in pokale pridno osvajali tudi na tekmah za Primorski pokal. V kategoriji cicibanov pa so se tekmovalci udeležili tudi nekaj državnih tekem.

Za tekme pod reflektorji v prijateljskem vzdušju je bilo poskrbljeno na smučišču Ski Bor. Klub pa je tako kot vsako leto poskrbel za vse svoje člane z organizacijo smučarskega dne v Katschbergu.

Nova sezona se že približuje, zato moramo biti tekmovalci dobro telesno pripravljene. Letos pridno treniramo dvakrat tedensko. Za mlajše otroke je na novo organizirana akrobatika. Ni ga pravega smučarja, ki se mu v oktobru ne bi tožilo po prvih zavojih na naravnem snegu. Želje so se nam uresničile med jesenskimi počitnicami, ko smo se na dnevno smuko odpeljali na ledenik Mölltal. Poskrbljeno pa je bilo tudi za tridnevne priprave na Kaprunu v začetku novembra.

Prah s smuči je torej že pometen, tekmovalci pa le še nestrpno pričaku-

kujemo prve treninge na domačih smučiščih.

URŠKA ČUK

## Mi pa beremo, beremo in še enkrat beremo

Marsikdo bi se strinjal, da je poleg naših dragih domov osnovna šola ena pomembnejših stavb v kraju. Šola je še vedno kraj, kjer se naši otroci naučijo brati, pisati, računati in pridobijo še mnogo drugih pomembnih znanj. Opismenjevanju in razvijanju bralnih sposobnosti naša šola posveča posebno pozornost, saj sta nujni pogoj za razvoj in uspeh posameznika na vseh področjih življenja.

Poleg dejavnosti iz predvidenega učnega načrta se na šoli poleg bralne značke odvijajo še trije projekti v ta namen. Bralni nahrbtnik je namenjen otrokom iz prve triade. Vsak razred ima svoj nahrbtnik knjig, večina od teh je namenjenih njim, nekaj pa je tudi strokovne literature za njihove starše. Ta nahrbtnik potem tedensko potuje od doma do doma otrok. Drugi projekt je Bogatenje besednega zaklada za otroke razredne stopnje. Enkrat na teden se zbirajo v šoli, prebirajo različne tekste, iščejo neznane besede in iščejo njihov pomen. Na ta način otroci osvajajo nove in nove besede in se jih učijo razlagati s svojimi besedami. Tretji projekt je Knjigobuba. Enkrat tedensko skupaj prebirajo zgodbe, se pogovarjajo o njih ali jih narišejo. Poleg vsega naštetega pa se učiteljice trudijo, da pri razrednih urah nekaj minut namenijo glasnemu branju učencev in s tem skupaj z njimi razvijajo te pomembne sposobnosti.

To pa na naši šoli ni vse. Učenci se pod mentorstvom učiteljev udeležujejo najrazličnejših tekmovanj in dosegajo od bron do zlata. Bili so na Cankarjevem tekmovanju (slovenščina), Vegovem (matematika), Pregljevem (kemija), tekmovanju iz znanja biologije, angleščine in na najrazličnejših športnih tekmovanjih. Prav tako so tudi letos napisali odlično zgodovinsko raziskovalno nalogo.

Udeležujejo se tudi literarnih in likovnih natečajev, ki jih razpisujejo gasilci, policija, banke, Društvo za varstvo okolja in še mnogo drugih. Učiteljice se potem odločajo, česa se

bodo z otroki udeležili.

Tudi sodelovanje med šolo in krajem je zelo živo. Z likovnimi razstavami, pevskimi nastopi otroci popestrijo življenje starejšim v Vitadomu, Društvo prijateljev mladine za otroke organizira miklavževanje, novoletno rajanje, teden otroka, kolesarjenje, v prostorih šole pa se srečujejo gasilci, taborniki, Smučarski klub Javornik, čipkarice, pevski zbor, v telovadnici pa se čez teden odvijajo vse vrste rekreacij.

Glede na to, da je zdravje zadnjih nekaj mesecev osrednja družbena tema, se tudi v šoli o tem veliko pogovarjajo in naredijo vse, da bi otroke zaščitili pred okužbami. Odkar je bila telovadnica zgrajena, so prvič očistili strop, ki je visok več kot 11 metrov, in odstranili ves prah, ki se je nabiral na ceveh in se spuščal ob vsakem udarcu z žogo. Sedaj je prostor bolj prijazen našim dihalom. Poleg očiščenih prostorov, pa imajo otroci ob vsakem umivalniku razkužilo, za lastno higieno pa najbolje skrbi le vsak sam. K trdnemu zdravju pa veliko prispeva dobra telesna pripravljenost, zato so v telovadnici pridobili novo plezalno steno, na kateri lahko otroci usvajajo prve plezalne korake ter krepijo moč.

Za zaključek je ravnateljica ga. Alenka Cvetaš povedala, da je zadovoljna in čuti zadovoljstvo s strani učencev in učiteljev. Edino, kar pa sama večkrat rada ponavlja, je to, da si želi, da bi se otroci več in bolj prizadevno učili ter opravljali svoje šolske obveznosti.

ČRNOVRŠKI TABORNIKI

## Taborniki kot vedno zagnani

Taborniki Čete Črni Vrh smo letos zagnano vstopili v šesto leto ponovnega delovanja. Kot vsako leto smo se le-tega lotili z že tradicionalnim propagandnim taborom, ki se je odvijal pred osnovno šolo Črni Vrh. Novim in starim tabornikom smo postregli s pravim taborniškimi golažem in jih kratkočasili z bolj ali manj taborniškimi dejavnostmi. Tako smo postavili šotor, naredili možičke s pomočjo balonov ... Ne, ni nam bilo dolgčas.

Vsako srečanje začnemo z igrico, da se umirimo, da lahko nadaljujemo z delom in da se naučimo nekaj o naravi, ki nas tako bogato obdaruje, o vplivu človeškega ravnanja nanjo, o pomenu tabornikov in taborniške

strukture, pa tudi o vsakdanjih stvarih, kot je obnašanje v družbi, v prometu, odnos do starejših ...

Da pa ne bi bilo vse samo teorija, smo organizirali tudi nekaj akcij, s katerimi smo poskušali vsem pokazati našo prisotnost v kraju in predvsem izboljšati in okrepiti odnose med nami samimi. Tako smo kot vsako leto organizirali prihod lučke miru iz Betlehema, bili smo deležni tudi obiska samega dedka Mraza, šli smo na jesenovanje (jesensko taborjenje) na Pšenk, z ministranti nabirali mah za cerkvene jaslice, imeli pa smo tudi dan, posvečen sankanju. V pomladnih in poletnih mesecih smo sodelovali z vrtcem pri njihovem pohodu v Lome, imeli svojo malo orientacijo, obiskali živalski vrt v Ljubljani, z gasilci sodelovali pri čistilni akciji ter že tradicionalno zbirali star papir. Tu gre zahvala vsem krajanom KS Črni Vrh, ki nam pri tem pomagajo. Prosimo, da ohranite to lepo navado. Za zaključek pa smo pod okriljem idrijskih tabornikov odšli še na taborjenje v Karigador.

Še enkrat pa bi povabil vse ljubitelje narave, željne zabave, nadebudne otroke vseh starosti, da se nam pridružijo ob sobotah ob desetih v OŠ Črni Vrh. Prav vsakega posebej bomo zelo veseli. Zahvaljujemo se tudi ravnateljici osnovne šole Alenki Cvetaš, ker lahko za svojo dejavnost uporabljamo šolske prostore.

NATAŠA BRATKOVIČ

## Povezovanje Doma za starejše Bor s Črnim Vrhom

Odločitev za odhod v dom za starejše ni enostavna. Pomeni zapustiti svoj dom, domače in znance. Starostnik se sooči z veliko spremembami. V domu zato poskušamo ustvariti čimbolj domače in prijetno bivanje. V okviru delovne terapije potekajo različne aktivnosti, ki popestrijo stanovančev vsakdan. Pri tem nam s kulturnimi in drugimi prireditvami pomagajo tudi krajan iz Črnega Vrha.

Vsakihi štirinajst dni se izmenjujeta maša, ki jo mašuje gospod Srečko Vončina, in molitvena skupina, ki jo vodi gospa Sonja Habe. S koncertom so nas počastili MoPZ Pobje, MePZ dr. Francišek Lampe in ŽPZ Ivan Rijavec. Stanovalci so jih zelo veseli, saj



skupaj z njimi tudi zapojejo. Društvo klekljaric Črni Vrh–Godovič in učenci Čipkarske šole Idrija, oddelek Črni Vrh, so nam predstavili klekljanje in pri nas priredili prelepo razstavo.

V našo sredino pogosto pridejo otroci iz Osnovne šole Črni Vrh. Ti se vedno potrudijo in nam pod vodstvom učiteljic pripravijo zanimiv in lep nastop, ki gane marsikaterega starostnika. Da se v domu počutimo še bolj domače, so poskrbeli otroci z likovnimi deli, ki krasijo stene doma.

Poleti se nam na svežem zraku pod senčnikom za en teden pridružijo otroci, ki obiskujejo oratorij. Igramo se družabne igre in sklepamo nova poznanstva. Obiščejo nas tudi tisti najmlajši iz vrtca, ki se v poletnih mesecih večkrat sprehodijo mimo. Bliža se praznični čas, ko nam dramska skupina župnije Črni Vrh zaigra igrico.

Obiščejo nas otroci iz osnovne šole, ki prinesejo voščilnice, voščijo stanovalcem in nas razveselijo z nastopom. Otroci s svojo preprostostjo, razposajenostjo in vedoželnostjo »čudežno« vplivajo na nas. V naših srcih pustijo neprecenljive sledi, nas v mislih popeljejo v mladost, nas spomnijo na naše otroke, vnuke in pravnuke.

Medgeneracijsko druženje je poučno tudi za otroke, saj tako spoznavajo starejšo populacijo. Starostniki jim opišejo stare običaje ter kljub letom in različnim težavam, ki jih spremljajo, nanje prenašajo nasvete in modrost. Ob tej priložnosti se v imenu stanovalcev doma Bor vsem krajanom najlepše zahvaljujem za vaš trud in vas tudi v prihodnje vabim k nam.

NADJA BRENCÉ

## Število otrok v vrtcu iz leta v leto narašča

Šolsko leto 2008/09, ko sem v vrtcu nastopila kot vzgojiteljica, mi bo ostal v lepem spominu. Dodeljena sem bila v oddelek v OŠ, kjer je poleg dveh skupin otrok, ki so mlajši in so v vrtcu, nastala skupina Konjičkov.

V letošnjem šolskem letu se je skupinica že povečala za enega otroka. Prednost majhne skupine je prav v tem, da se lahko posvetim posameznemu otroku, s tem je zagotovljena skrb za izenačevanje možnosti vseh

otrok in oblikovanje čim bolj spodbudnega okolja za njihov razvoj. S skupinico lanskih otrok sem prišla do certifikata, ki v praksi uresničuje najvišje mednarodno priznane standarde pri mojem strokovnem delu na področju vzgoje in izobraževanja.

Skozi celo lansko šolsko leto sta starejši dve skupini imeli poleg vseh ostalih aktivnosti tudi prioriteto temo Comenius projekta. Spoznavali smo načine lepega vedenja in lepih vljudnostnih izrazov, saj je bil moto projekta Lepo vedenje - mavrica, ki nam obarva življenje. Otroci so sodelovali z likovnimi izdelki, z lutkovno igrico Pod medvedovim dežnikom, starši pa so spremljali naše delo in prinašali v vrtec skupaj z otroki pogovore, razglednice iz držav, ki so bile vključene v ta projekt ...

Skupina Metuljčkov pa je sodelovala tudi preko internetne povezave z otroki z Irske. Dopisovali so si in izmenjavali izkušnje. Vzgojiteljici pa sta bili celo povabljeni na obisk, in sicer Ksenija na Irsko in Ivanka v Veliko Britanijo. V sklopu tega projekta je prišlo v letošnjem letu (oktober 2009) tudi do obiska vseh predstavnikov iz držav pri nas v Idriji. Izkazali smo se za prijazne, dobre in gostoljubne.

Poleg vseh omenjenih projektov pa se je v vrtcu dogajalo še marsikaj. Med drugim smo dobili novo igralo na igrišču; pred vrtcem stoji ogromen tobogan s plezalom, katerega so bili otroci zelo veseli. Na njem se urijo v naravnih oblikah gibanja (plezanje, plazenje, spuščanje, hoja po stopnicah). Naši najmlajši otroci pa nam skupaj z vzgojiteljicami hitro sledijo in se skupaj z nami učijo vsega lepega.

DOMEN RUPNIK

## Vse, kar smo potrebovali za življenje, smo si naredili sami

Že tretjič je moja pozornost malo pred osmo zjutraj pritegnil zvok, pravzaprav hrup. Spominjal je na žaganje drevesa. Zelo glasno. Ko sem našel izvor, sem zagledal starejšega gospoda z očali, kako čisti odpadlo jesensko listje na dvorišču pred svojo hišo, ki stoji sredi mesta. Z bencinskim sesalcem. V tej mestni četrti so bile najbrž včasih kmetije. Gospod je imel po moji oceni ka-

kšnih petinsedemdeset let.

Kar me je pri vsem zmotilo, ni bil hrup. Bilo je nalaganje odpadlega jesenskega listja v rjavo posodo za biološke odpadke. Ali ni prav ta gospod ali pa njegov oče morda prav na tem mestu včasih grabil listje, odpadlo iz istega drevesa in ga nalagal na kompostni kup?

Naši predniki so gojili uravnotežen odnos do zemlje in Zemlje. Nekaj so dali in nekaj dobili. Preprosta ekonomija vsake tradicionalne kmetije je bila samozadostna. Funkcionirala je tudi blagovna menjava. Razvoj tržnega gospodarstva pa je pripeljal do hrupa, o katerem govorim zgoraj. Dejavnost se je razslojila na področja in panoge, tržni sistem je prepričal še tako zvestega kmetovalca, da mora kupiti sesalec za jesensko listje, plačati najem za biološko posodo, jo napolniti z odpadlim jesenskim listjem in kupiti gnojilo za rože, saj zelenjavo tako ali tako kupi v veleblagovnici. Ne glede na sezono. To je tisti sistem, v katerem se je danes zalomilo, zaradi česar je nastala svetovna gospodarska kriza.

»Odraščal sem v majhnem kraju v Tasmaniji. Vse, kar smo potrebovali za življenje, smo si naredili sami. Sami smo izdelovali čevlje in kovinska orodja. Lovili smo ribe, pridelovali hrano in pekli kruh. V svoji okolici nisem poznal niti enega človeka, ki bi opravljal samo eno vrsto dejavnosti ali kakršnokoli delo, ki bi ga lahko imenovali poklic. Vsak je delal več stvari« (B. Mollison, 1994). Tako se začne predgovor Billa Mollisona v Uvodu v permakulturo. Podobno zgodbo bi najbrž lahko povedala vsaka naša prababica. Najbrž bi se je, če bi dobro pomislil, spomnil tudi petinsedemdesetletni gospod, ki je pospravljal listje. Bill Mollison je gospod, ki sta mu bila tržni sistem in agrikultura izziva za iskanje alternative. Našel jo je s skrbnim opazovanjem in preučevanjem ekosistemov avstralskih pragozdov. Poimenoval jo je permanentna agrikultura (trajno kmetijstvo) oz. krajše *permakultura*.

V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja se je iz Mollisonovega raziskovanja razvilo permakulturno gibanje. Temelji na načelih, ki so jih naši predniki pred uvedbo agrikulture že poznali, dodaja pa še nove tehnološke dosežke in spoznanja, ki ne posegajo v uravnoteženost človeka in narave. "Cilj je ustvariti ekološka okolja, ki bi lahko ekonomsko preživela, ki bi sama krila svoje potrebe, ki ne bi bila izkoriščevalska in ki bi bila na ta način uravnotežena na daljši rok" (B. Mollison, 1994).

Mollison na podlagi dolgoletnih raziskovanj in povezovanj področij, kot so arhitektura, biologija, poljedelstvo, gozdarstvo, živinoreja, ekologija, sociologija ..., predlaga številna odgovorna dejanja: ločevanje odpadkov, kompostiranje, uporaba sive vode za izplakovanje stranišč, uporaba deževnice za zalivanje, pridelovanje hrane tudi v stanovanjih, kupovanje hrane neposredno od proizvajalcev (kmetov), souporaba avtomobilov, naravna izolacija stavb (ovjča volna, trstika, celuloza, lesno-vlakenne plošče, pluta, konoplja), uporaba starih sort rastlin, ki ne potrebujejo škropiv, naravna škropiva (iz breze, vrbe, kopriv ...), nabiranje divje hrane (gobe, regrat, bezeg, kostanj, koprive ...), sajenje užitnih plezalk namesto senčil na oknih, gradnja zelenih streh (kjer lahko rastejo trave, homulnice, grmičevje, drevesa), uporaba solarnih celic in drugih obnovljivih virov ... Permakultura pa ni samo skrb za okolje, temveč je kompleksno zasnovan sistem, ki skozi skrbna načrtovanja mikro- in makroekosistemov, povezuje vsa področja našega življenja, jih dopolnjuje in osmišlja. Kot tak pa seveda zahteva tudi prevpraševanje o našem odnosu do narave, potrošništva in sočloveka.

Vedenje o permakulturi se širi tudi pri nas. Aktualno je še posebej danes. Cilj širjenja pa je vzpostaviti odgovoren, sodoben trajnostni način kulture bivanja. Permakultura je raziskovanje in odkrivanje. Permakulturni učitelj Janez Božič opozarja: »Permakultura vam bo spremenila način življenja.«

Literatura: B. Mollison, Uvod v permakulturo, Društvo Kortina, Ljubljana: 1994. D. Cortese, Divja hrana 2, ČZD Kmečki glas d.o.o., Ljubljana: 2008.

## RECESIJA 2009

Teče, teče pitna voda,  
pitna voda iz vodovoda.  
Žal ponekod še ne ...  
Uboga raja iz Zadloga  
moli z neba deževnice!  
Cesta Črni Vrh–Zadlog  
polna grdih je nadlog.  
Ozka je trebška pot,  
polna živalskih je nadlog,  
polna hlevskih je oblog.  
S kravami so sami križi,  
svet' Anton pa kar miži.  
Molzi! Molzi! Ziske briši!  
Za cente se pod nos obriši!  
Za krmila, za zdravila novi si kredit vpiši!  
Slovenec pravi: »Delu čast in oblast!«  
Nekdo pa le mora imeti svojo last?!  
Delaj! Če večno bi živel.  
Moli! Če že zvečer boš dotrpel.  
Pazi, da tajkun ti vsega ne bo vzal!

Idrija  
DZ-SP 908  
ČASOPIS  
2009

908 (497 4 Črni Urh nad Idrijo)



0 10 106675 1

COBISS



Vse najboljše!